

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ADOLESAN SPORCULARIN TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARI İLE
AİLENİN SPORA DAHİLİYET ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE SPOR
TÜRÜNÜN DÜZENLEYİCİ ROLÜ**

BÜŞRA ARIĞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI,
EGZERSİZ VE SPOR PSİKOLOJİSİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

PROF. DR. OYA ERKUT

İSTANBUL - 2023

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmemiş bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Büşra ARIĞ

TEŞEKKÜRLER

Yüksek lisans öğrenimim ve tez sürecim boyunca desteklerini esirgemeyen, değerli tez danışmanım Prof. Dr. Oya Erkut ve Prof. Dr. Hülya Aşçı'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim öğretim hayatım boyunca beni her konuda destekleyen ve yanımda olan babam ve anneme teşekkür ederim.

Tez çalışma dönemindeki en büyük destekçilerime, dostlarıma bana gösterdikleri sabır ve özveri için Gizem, Gözde, Ögze ve Müge'ye teşekkür ederim.

Büşra ARIĞ

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜRLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vi
EKLER LİSTESİ.....	vii
1. ÖZET.....	12
2. SUMMARY.....	13
3. GİRİŞ ve AMAÇ.....	14
4. GENEL BİLGİLER.....	17
4.1.Ebeveyn Katılımı.....	17
4.1.2. Ebeveyn Katılımı İle İlgili Araştırmalar.....	19
4.2. Hür İrade Kuramı.....	21
4.2.1 Temel Psikolojik İhtiyaçlar.....	22
4.2.1.1.Özerklik İhtiyacı.....	24
4.2.1.2.Yeterlilik İhtiyacı.....	25
4.2.1.3.İlişkide Olma İhtiyacı.....	26
4.2.2 Temel Psikolojik İhtiyaçlar İle İlgili Araştırmalar.....	27
4.2.3 Ebeveyn Katılımı Ve Temel Psikolojik İhtiyaçlar İle Araştırmalar.....	27
5. GEREÇ ve YÖNTEM.....	29
5.1. Araştırmanın Modeli.....	29
5.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	31
5.3. Araştırmanın Katılımcıları.....	33
5.4. Veri Toplama Araçları.....	33
5.4.1. Kişisel Bilgi Formu (Ek 5).....	33

5.4.2. Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (Ek 6).....	34
5.4.3. Sporda Ebeveyn Katılım Anketi (Ek 8).....	34
5.5. Verilerin Toplanması.....	35
5.6. Verilerin Analizi.....	35
5.7. Sınırlılıklar.....	37
6. BULGULAR.....	38
6.1 Takdir ve Anlayış İle Bağımsızlık Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	38
6.2 Takdir ve Anlayış İle Bağımsızlık Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	40
6.3 Takdir ve Anlayış İle Yeterlilik Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	41
6.4 Takdir ve Anlayış İle Yeterlilik Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	43
6.5 Takdir ve Anlayış İle İlişki Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	44
6.6 Takdir ve Anlayış İle İlişki Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	45
6.7 Yönlendirici Davranış İle Bağımsızlık Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	46
6.8 Yönlendirici Davranış İle Bağımsızlık Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	47
6.9 Yönlendirici Davranış İle Yeterlilik Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	49
6.10 Yönlendirici Davranış İle Yeterlilik Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	50

6.11 Yönlendirici Davranış İle İlişki Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	52
6.12 Yönlendirici Davranış İle İlişki Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	54
6.13 Baskı İle Bağımsızlık Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	56
6.14 Baskı İle Bağımsızlık Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	58
6.15 Baskı İle Yeterlilik Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	60
6.16 Baskı İle Yeterlilik Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	62
6.17 Baskı İle İlişki Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	64
6.18 Baskı İle İlişki Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	66
6.19 Aktif Katılım İle Bağımsızlık Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	68
6.20 Aktif Katılım İle Bağımsızlık Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	69
6.21 Aktif Katılım İle Yeterlilik Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	70
6.22 Aktif Katılım İle Yeterlilik Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	72
6.23 Aktif Katılım İle İlişki Tatmini Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular	74
6.24 Aktif Katılım İle İlişki Engellenmesi Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyicilik Etkisine İlişkin Bulgular.....	75

7. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	77
7.1. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Ebeveyn Takdir ve Anlayışı Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 1, 2, 3, 4, 5, 6).....	77
7.2. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Ebeveyn Yönlendirici Davranış Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 1, 2, 3, 4, 5, 6).....	79
7.3. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Ebeveyn Baskısı Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 1, 2, 3, 4, 5, 6).....	81
7.4. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Ebeveyn Aktif Katılım Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 1, 2, 3, 4, 5, 6).....	84
7.5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
7.5.1. Sonuçlar.....	87
7.5.2. Öneriler.....	89
8. KAYNAKLAR.....	90
9. ÖZGEÇMİŞ.....	109
10. BİLİMSEL FAALİYETLER.....	110
Ek 1- Bilgilendirme Formu (Sporcu).....	111
Ek 2- Bilgilendirme Formu (Veli).....	112
Ek 3- Sporcu Onam Formu.....	113
Ek 4- Ebeveyn Onam Formu.....	114
Ek 5- Kişisel Bilgi Formu.....	115
Ek 6- Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği.....	116
Ek 7- Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği Kullanım İzni.....	117
Ek 8- Sporda Ebeveyn Katılım Anketi	118

Ek 9- Sporda Ebeveyn Katılım Anketi Kullanım İzni.....	119
Ek 10- Etik Kurul Onay İzni.....	120
Ek 11- Kongre Bildirisi.....	121

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 5.1. Düzenleyicilik etki modeli.....	29
Şekil 5.2. Araştırma Modeli.....	30
Şekil 6.1.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	39
Şekil 6.3.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	42
Şekil 6.9.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	48
Şekil 6.10.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	51
Şekil 6.11.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	53
Şekil 6.12.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	55
Şekil 6.13.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	57
Şekil 6.14.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	59
Şekil 6.15.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	61
Şekil 6.16.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	63
Şekil 6.17.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	65
Şekil 6.18.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	67
Şekil 6.21.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	71
Şekil 6.22.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	73
Şekil 6.24.1 Spor türünün düzenleyicilik etkisi.....	76

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 5.3. Çalışmada Ele Alınan Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri.....	36
Tablo 6.1. Takdir ve Anlayış, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 6.2. Takdir ve Anlayış, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	40
Tablo 6.3. Takdir ve Anlayış, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	41
Tablo 6.4. Takdir ve Anlayış, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	43
Tablo 6.5. Takdir ve Anlayış, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 6.6. Takdir ve Anlayış, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	45
Tablo 6.7. Yönlendirici Davranış, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	46
Tablo 6.8. Yönlendirici Davranış, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları	47
Tablo 6.9. Yönlendirici Davranış, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 6.10. Yönlendirici Davranış, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	50
Tablo 6.11. Yönlendirici Davranış, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	52
Tablo 6.12. Yönlendirici Davranış, İlişki Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	54

Tablo 6.13. Baskı, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	56
Tablo 6.14. Baskı, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 6.15. Baskı, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	60
Tablo 6.16. Baskı, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 6.17. Baskı, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 6.18. Baskı, İlişki Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	66
Tablo 6.19. Aktif Katılım, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizleri Sonuçları.....	68
Tablo 6.20. Aktif Katılım, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizleri Sonuçları.....	69
Tablo 6.21. Aktif Katılım, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizleri Sonuçları.....	70
Tablo 6.22. Aktif Katılım, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	72
Tablo 6.23. Aktif Katılım, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizleri Sonuçları.....	74
Tablo 6.24. Aktif Katılım, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	75

Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları İle Ailenin Spora Dahiliyet Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Büşra ARIĞ

Danışman Adı: Prof. Dr. Oya ERKUT, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Amaç: Bu araştırmada sporcular tarafından algılanan ailenin spora dahiliyeti ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünün incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmaya 8 branştan (futbol, basketbol, voleybol, atletizm, tenis, yüzme, okçuluk, tekvando) 15-18 yaş arasında 115 kız (16.29 ± 1.14) ve 139 erkek sporcu (16.05 ± 1.11) olmak üzere bireysel 111, takım 143 toplam 254 adolesan sporcu ($X_{\text{yaş}} = 16.16 \pm 1.13$) katılmıştır. Katılımcılara “Kişisel Bilgi Formu” ile birlikte “Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği” ve “Spora Aile Katılım” anketi uygulanmıştır. Verilerin analizinde ve düzenleyici modelin incelenmesinde bootstrap yöntemi kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre, ailenin algılanan spora dahiliyeti baskı ile bağımsızlık tatmini, yeterlilik tatmini, ilişki tatminini arasındaki ilişkide bireysel spor türünde negatif yönde düzenleyicilik etkisi olduğu bulunmuşken bağımsızlık engellenmesi, yeterlilik engellenmesi ve ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor türünde pozitif yönde düzenleyici etkisi olduğu bulunmuştur. Ailenin spora dahiliyeti yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi ve yetersizlik engellenmesi arasındaki ilişki de bireysel spor türünün pozitif yönde düzenleyici etkiye sahip olduğu bulunmuşken yönlendirici davranış ile ilişkinin tatmini arasındaki ilişkide takım spor türünün pozitif yönde düzenleyici etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ek olarak, ailenin spora dahiliyeti aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor türünün pozitif anlamlı düzenleyici etkisi olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ailenin Spora Dahiliyeti, Temel Psikolojik İhtiyaçlar, Spor Türü

The Moderating Role Of The Type Of Sport In The Relations Between The Basic Psychological Needs Of Adolescent Athletes And The Family's Perception Of Involvement In Sports

Student Name: Büşra ARIĞ

Name of Supervisor: Prof. Dr. Oya ERKUT, Department of Physical Education and Sport

Purpose: In this study, the moderating role of sport type in the relationship between family involvement in sport and basic psychological needs will be examined.

Method: 111 female and 139 male athletes between the ages of 15-18, 111 individual and team 143 athletes from 8 branches (football, basketball, volleyball, athletics, tennis, swimming, archery, taekwondo) were included in the study. A total of 254 adolescent athletes ($M \text{ age} = 16.16 \pm 1.13$) participated. Along with the "Personal Information Form", the "Psychological Need States in Sports Scale" and "Parental Involvement in Sport Scale" questionnaire were applied to the participants. Regression analysis was performed using the bootstrap method in analyzing the data and examining the regulatory model.

Results: According to the results of the analysis, it was found that there is a negative moderator effect in the individual sport type in the relationship between pressure and independence satisfaction, competence satisfaction, and relationship satisfaction. It has been found that there is a positive moderator effect in the individual sport type in the relationship between independence inhibition, competence inhibition and relationship inhibition. The relationship between the directive behavior and the inhibition of independence and inadequacy was also found to have a positive regulatory effect on the individual sport type. It was found that the type of team sport has a positive moderator effect on the relationship between the directive behavior and the satisfaction of the relationship. It has been found that individual sport type has a positive moderator effect on the relationship between active participation and relationship inhibition.

Keywords: Parental Involvement, The Basic Psychological Needs, Type of Sport,

3. GİRİŞ ve AMAÇ

Çocuk ve gençlerin spora katılımlarından birçok fizyolojik ve psikolojik fayda sağladıklarını gösteren çok sayıda araştırma vardır (Fraser-Thomas, Côté ve Deaken, 2005). Uygun şekilde yapılandırılmış spor katılımı yoluyla ergenler, yetişkinlikte gelişmek için gereken bazı bilişsel, duygusal ve sosyal kaynakları geliştirme fırsatlarına sahip olurlar (Johnston, Harwood ve Minniti, 2013). Bununla birlikte; profesyonel düzeyde sporlarla uğraşan ergenler, yoğun antrenman, baskı ve aileden ayrılma gibi spor faaliyetlerinin doğasında bulunan çevresel etmenlerle başa çıkmak için özellikle duygusal desteğe ihtiyaç duymaktadırlar (Harwood ve Knight, 2015). Ebeveynlerin gençlik sporuna katılımı ve bu durumun çocukların spordan zevk almaları ve gelişim göstermeleri üzerindeki etkileri hakkında araştırmalar yapılmıştır (Holt ve Knight, 2014). Örneğin bu araştırmalardan biri ebeveyn katılımı ile olumlu duygulanım arasında bir ilişki olduğunu gösterirken (Wimsatt ve ark., 2013), diğer bir araştırma, ebeveynlerden gelen desteğin ergenlerin iyilik halini etkilediğini göstermiştir (Niemic ve ark., 2006). Gençlik sporlarında yarışan çocuklar, spor sayesinde yeni beceriler öğrenebilir ve fiziksel olarak aktif olabilirler. Ebeveynlerin çocuklarına spor ortamında destek, yardım ve yardım etmede rol oynaması çocuklarının da bu faydaların farkına varmasını kolaylaştırmaktır (Cote, 1999). Ebeveynler, sporcunun oyun öncesinde, sırasında ve sonrasında neyi tercih edeceğini bilirse, oyuna karşı olumlu tepkileri ve duyguları büyük oranda artacaktır (Knight ve ark., 2010). Ebeveynler ve çocuklar spor konusunda ortak fikirdeyse, çocuğun mutluluğunu, rahatlığını ve genel yeterliliğini artıran olumlu bir duygusal sonuç ortaya çıkacaktır (LagaceSeguin & Case, 2010; Kanters ve diğerleri, 2008). EvBu araştırmaların yanı sıra ebeveynliğin ergenlerin olumsuz şekilde etkileyebileceğini de gösteren araştırmalar da bulunmaktadır. King ve diğerleri. (2018), zayıf denetim uygulayan, tutarsız disiplin gösteren ve fiziksel ceza uygulayan ailelerin çocuklarının depresif semptomlar gösterdiğini bulmuştur. Spor ortamlarında ebeveynlerin çocukları olumsuz şekilde etkilediği benzer çalışmalar vardır (Wolfenden & Holt, 2005; Wuerth, Lee, & Alfermann, 2004). Örneğin; ebeveyn baskısı gençlerin sportif performansını etkilerken

gençlerin tehdit edici bir ortam algısı, memnuniyetsizlik, kaygı ve olumsuz etkiyle ilişkilendirilmiştir (Gould ve ark., 2008; O'Rourke ve ark., 2011). Gençlik sporuna ebeveyn katılımının doğası gereği, çocukların deneyimine hem olumlu hem de olumsuz etkileri sıklıkla tartışılmakta ve eleştirilmektedir (Jellineck ve Durant, 2004). Bu sebeple, ebeveynlerin bu sürece katılımının rolünün daha iyi araştırılması gerekmektedir (Stein ve ark., 1999; Scanlan ve Lewthwaite, 1986). Tüm bu bilgiler ışığında çalışmamız ülkemizdeki spora ebeveyn katılımının gençlik sporuna etkisi hakkında referans olması hedeflenmektedir.

Sporda temel psikolojik ihtiyaçlara dair alan yazına bakıldığında; adolesan sporcuların ebeveyn katılımına ilişkin bakış açılarının temel psikolojik ihtiyaçlar ile ilişkisini niteliksel olarak araştıran çalışmada ebeveynlerin çocuklarının spordaki temel psikolojik ihtiyaçlarını genel olarak tatmin ettiği bulunmuştur (Evelyn ve Martin, 2020). Evelyn ve Martin'in (2020) yaptığı araştırma temel psikolojik ihtiyaçları destekleme veya engelleme de çevrenin etkisinin yüksek olduğu desteklemektedir. Sporcuları sorumlu olmaya ve davranışlarını kontrol etmeye teşvik eden ortamlar sporcuların özerklik ihtiyacını (Deci ve Ryan, 1985), çabaya ve gelişime odaklanmaya teşvik eden, açık, tutarlı beklentiler geliştirmesini sağlayan ortamlar da yeterlilik ihtiyacını (Tessier, Sarrazin ve Ntoumanis, 2010), başkalarıyla yakın ve sağlıklı sevgi dolu bir ilişki kurma fırsatını sağlayan ortamlarda ilişkide olma ihtiyacını (Sparks, Lonsdale, Dimmock ve Jackson, 2017) destekleyebilir. Temel psikolojik ihtiyaç tatmini sporcuların psikolojik sağlıklarında merkezi bir belirleyici role sahiptir (Gagne & Blanchard, 2007). Bazı çalışmalar sporcuların ebeveynlerinin genel olarak temel psikolojik ihtiyaçlarını desteklediğine inandıklarını gösterse de, rapor edilen bakış açılarındaki farklılık vakaları, özellikle beklentilerle ilgili olmak üzere ebeveyn-sporcu iletişimi etrafındaki konuların ele alınmasının önemini vurgulamaktadır (Charbonneau ve Camire, 2020). Bu kapsamda çalışmada sporcuların algıladıkları ailenin spora katılımı ile sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve alan yazını katkı sağlaması hedeflenmektedir. Tüm bunların yanında Temel Psikolojik İhtiyaçların ana kuramı olanı Hür İrade Kuramı sadece gelişme ve esenlik değil, aynı zamanda ihtiyaçların

engellenmesiyle de ilgilenmiştir. Herhangi bir ihtiyaçtan yoksun kalmanın sağlık ve esenlik için ciddi zararları olabileceği sonucuna varmıştır (Deci ve Ryan, 2000). Adie ve arkadaşları (2008), ihtiyaçtan yoksun kalmanın yüksek düzeyde duygusal ve fiziksel tükenmeye yol açabileceğini bulmuştur. Bu çalışmada aynı zamanda sporcuların algıladıkları ebeveyn katılımı ile özerklik ihtiyacının engellenmesi, yeterlilik ihtiyacının engellenmesi ve ilişkide olma ihtiyacının engellenmesi arasındaki ilişki de araştırılacaktır.

Alanyazı taramalarında spora ailenin dahiliyeti (Wolfenden & Holt, 2005; Wuerth, Lee, & Alfermann, 2004; Lee ve Mclean, 1997; Mazer, 2012; Stein ve ark., 1999; Cote, 1999; Wimsatt ve ark., 2013), sporda temel psikolojik ihtiyaçlar (Deci ve Ryan, 2000; Adie ve ark. 2008; Tessier, Sarrazin ve Ntoumanis, 2010; Sparks, Lonsdale, Dimmock ve Jackson, 2017) ile ilgili olarak farklı örneklemelerde yapılan araştırmalara rastlanmıştır. Ancak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tez taraması sonucunda, sporla ilişkili olarak ailenin spora dahiliyeti ile temel psikolojik ihtiyaçların arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisinin ele alınmadığı tespit edilmiştir. Uluslararası alan yazında da bu konuya dair bir tane nitel araştırma (Evelyne ve Martin, 2020) olması ve bu konuya ilişkin herhangi bir lisansüstü çalışmanın olmaması, çalışmanın önemini artırmaktadır. Bunun yanında, farklı spor dallarıyla uğraşan sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları hakkında elde edilebilecek veriler, gelecek araştırmalara referans olabilir, konuyla ilgili çalışan spor bilimcilere, antrenör ve spor insanlarına kaynak bilgi olarak kullanılabilir. Alandaki boşluk göz önünde bulundurularak, bu araştırmanın temel amacı, farklı spor türüyle uğraşan sporcuların algıladıkları ailenin spora dahiliyeti ve temel psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünün belirlenmesidir.

4. GENEL BİLGİLER

4.1.Ebeveyn Katılımı

Fagen ve Cowen’a göre (1996) ebeveyn katılımı “ebeveynin çocukla birlikte aktivitelerde geçirdiği süre ve çocuğun yaşamının ilgili alanlarına katılım” olarak tanımlamıştır. Ebeveynler, çocuklarının spordaki başarısını, zevkini ve süresini etkiler. Çocukların ebeveynlerinin onayını kazanmak zorunda olma arzusu, çocuğun yaşamının her alanına taşınır ve bu durum ebeveynin spora etkisi olduğu görüşünü destekler niteliktedir (Walker, 1993). Ebeveyn katılımı ile ilgili iki yapı öne sürülmüştür: (1) ebeveynlerin bir çocuğun spor katılımına yatırdığı zaman, enerji ve para olarak işlevselleştirilmiş katılım düzeyi ve (2) istenen katılım miktarı olarak işlevselleştirilmiş katılım düzeyi sporcu tarafından (çocuğun algısı), çoktan aza, azdan çoka doğru düzeylendirilmiştir. (Stein, Raedeke ve Glenn, 1999). Stein ve arkadaşlarını destekleyen bir diğer araştırma Wuerth ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Wuerth ve arkadaşları sporcuların başarılı olabilmeleri için ebeveyn katılımının önemini vurgulamıştır. Ebeveynler, sporculara yüreklendirirler, antrenmanlara ve yarışmalara ulaşım, sezon boyunca yapılan harcamalar, ekipmanlar ve diğer masraflar için finansal destek sağlarlar. Sporcunun yarışmaların farklı aşamalarına katılmaya devam etme şansının artmasında ebeveyn katılımı önemli bir rolü vardır (Wuerth ve diğerleri, 2004).

Çocuklar spor ve diğer faaliyetleri sürdürmeye karar verdiklerinde veya kendi kararlarını almaya başladıklarında bile ebeveynlerinin desteğine ihtiyaç duyarlar. Kişisel bağımsızlıklarını kazanmaya başlıyor olsalar bile ebeveynlerin katılımı, onayı, sporda başarı ve spordan zevk almak için çok önemli bir anahtardır (Cumming, 2002; Hoyle ve Leff, 1999). Ebeveynlerin desteği çocuğun daha iyi bir sporcu olmasına yardımcı olabileceğinden, sporcuların kendileri de hem bir ebeveynin desteğine hem de spora ebeveyn katılımına ihtiyaç duyarlar. Ayrıca sporcu ve ebeveynin ideal ebeveyn katılımı miktarı üzerinde anlaşmaya varmaları da önemlidir. (Wolfenden ve Holt, 2005; Wuerth, Lee ve Alfermann, 2004).

Ebeveynlerin çocuklarının sporuna katılımının, az katılım sağlayandan aşırı ilgili olana kadar değişen bir süreklilik gösterir. Fakat bu süreklilik, olumlu katılımı ve olumsuz katılımı açık bir şekilde göstermez. Katılım düzeyi, katılım türü ve desteğin derecesine göre olumlu ve olumsuz düzeyler değişir. Genellikle ebeveynler çocuklarının sporuna katılmalarının kesinlikle çocuğun yararı için olduğunu iddia ederler. Bunun doğruluğu ebeveynin çocuğunun sporuna katılımın türüne bağlıdır. Kuşkusuz, ebeveynlerin büyük bir kısmı desteği ileten uygun orta düzeyde yer almaktadır. Yeterince ilgili olmayan bir ebeveyn (yani mesafeli ve çocuğu bakmayı sadece bir görev olarak gören), ebeveyn katılımının olumsuz yönüdür. Çocuğun sportif uğraşları söz konusu olduğunda yarardan çok zarar veren aşırı ilgili ebeveynlerin sayısı giderek artmaktadır (Barber, Sukhi ve White, 1999).

Stein ve Raedeke'ye göre (1999); ebeveynlerin orta ve uygun düzeyde katılımı çocuklarının spordan aldıkları zevki artırır. Diğer taraftan yeterince ilgili olmayan veya çok ilgili olan ebeveynler, çocuklarında stres, baskı, utanç ve kaygıya neden olabilir. Bir diğer çalışma, ebeveynler koşulsuz sevgi, cesaret ve övgü ve diğer duygusal, somut ve bilgilendirici destek sağarlarsa, çocukların spor deneyimleri, eğlenceleri ve potansiyeli üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmaları muhtemeldir (Fraser-Thomas ve Côté, 2009; Knight, Boden ve Holt, 2010) Bununla birlikte ebeveynler çok ilgili olabilir ve bu sebeple sporcular sporda en iyisi olmak için baskı altında veya itilmiş hissedebilirler (Mazer, 2012). Eğer çocukların algısı ebeveynlerinin aşırı beklentiler, oyunu eleştirmek veya yarışmadan sonra sevgiyi geri çekmek gibi baskı hissettiren eylemlerde bulunacak şekilde algıarlarsa, bu durum sporcunun olumsuz spor deneyimler yaşamasına yol açabilir (Gould, Lauer, Rolo, Jannes ve Pennisi, 2006; Knight, Neely Ve Holt, 2011; Sagar ve Lavalley, 2010). Ebeveynler çocuklarını aşırı derecede eleştirdiğinde, bu durum sporcu için stres yaratır. Sportif yeteneklerine güvenmedikleri için de sporcular spordan keyif almayabilirler. Çocukların sportif yeteneklerini nasıl gördükleri, ebeveynlerinden aldıkları destekle doğrudan ilişkilidir (Lavoie ve Stellino, 2008).

Ebeveyn katılımıyla ilgili önemli bir diğer hususta ebeveyn yönlendirmesidir. Yönlendirme, sporcunun en çok gelişmeye ihtiyaç duyduğu alanları vurgulayarak,

ebeveynlerin çocuk sporculara spor başarıları hakkında verdikleri aktif eğitime odaklanır (Power & Woolger, 1994). Ebeveyn yönlendirmesi ve performans hedef beklentileri makul miktarda olduğunda çocuk sporcuların coşkusuna ve spor içindeki içsel motivasyonuna katkıda bulunmaktadır (Power & Woolger, 1994; Woolger & Power, 2000). Çocuklar, belirli bir spora katılmak ve başarılı olmak için ebeveynlerinden gelen baskıyı algıladıklarında, olumsuz sonuçlar kaçınılmazdır (O'Dell ve Tietjen, 1997). Çocuk sporcular baskıyı kendi kafalarındaki yüksek hatta ulaşamaz beklentileri sembolize eden ebeveyn davranışları olarak tanımlamıştır (Leff ve Hoyle, 1995). Baskı, ebeveynlerin çocuk sporcuları daha fazla antrenman yapmaya veya daha ileri düzeyde oynamaya zorlamaları gibi açık davranışlarda ortaya çıkabilir. Bu gibi durumlar performanstan sonra ebeveynlerin hayal kırıklığına uğramasıyla sonuçlanabilir (Wolfenden ve Holt, 2005). Bu konuda çocukların ve ebeveynlerin algısı farklılık gösterebilir. Örneğin; ebeveynlerin çocuklarına uyguladıkları baskının miktarı hakkındaki algılarının, çocuklarının bildirdiğinden daha düşük olduğu kanıtlanmıştır. Ayrıca övgü düzeyi, yönlendirici davranışlar, ilişki sıcaklığı ve çatışması ve ebeveynin olumlu ve olumsuz etkisi gibi değişkenler içinde farklılık gözlemlenmiştir (Dorsch, Smith, & Dotterer, 2016; Wuerth, Lee, & Alfermann, 2004; Kanter, Bocarro ve Casper, 2008). Ebeveyn ne kadar olumlu ve cesaret verici olursa, çocuk spordan o kadar zevk alacak ve bunda daha başarılı olacaktır (Lauer ve diğerleri, 2010). Knight, Neely ve Holt (2011), çocukların bakış açısından spora ebeveyn katılımını incelemiştir. Sporcuların yarışmanın farklı anlarında farklı ebeveyn davranışlarını nasıl tercih ettiklerini göstermiş ve araştırmacıların optimal ebeveynliği daha iyi anlamak için tercih edilen davranış ile gerçek davranış arasındaki farklılıkları gözlemlemesi gerektiğini önermiştir.

4.1.2. Ebeveyn Katılımı İle İlgili Araştırmalar

Ebeveynlerin ve çocukların ebeveyn katılımının bazı yönlerinde aynı fikirde olduğu gösterilmiş olsa da, çeşitli değişkenler üzerinde bakış açılarında farklılıklar olduğu bildirilmiştir (Clarke, Harwood, & Yastik, 2016; Atıcı, Harwood ve Sprey, 2016).

Knight ve ark. (2011), sporcuların yarışmalar sırasında farklı zamanlarda farklı ebeveyn davranışlarını tercih ettiklerini bulmuştur. Sonuçlar, ebeveynlerin sözlü olmayan jest ve mimiklerinin oyun sırasında ve sonrasında çocuk sporcuların yetkinlik duygularını büyük bir ölçüde etkileyebileceklerini fark etmelerinin önemli olduğunu vurguluyor. Bazı ebeveynler, çocuklarını sözlü olarak desteklediklerini iddia etmelerine rağmen, sözlü olmayan davranışlarının (örneğin yüz ifadeleri, kötü bir oyun sonrası oyun sırasında tribünlerden ayrılması) çocuklarının sağlığını nasıl olumsuz etkilediklerini fark etmemişlerdir. Daha önce yapılan araştırmalar, ebeveynlerin spor bağlamında sözlü duygusal tepkilerini kontrol etmelerinin önemli olduğunu göstermiştir (örneğin, Dorsch, Smith, Wilson ve McDonough, 2015; Knight vd., 2011; Omli & Wiese-Bjornstal, 2011; Teques, Calmeiro, Martins, Duarte ve Holt, 2018).

Başka bir nitel araştırmada sporcular yarışmalar sırasında ebeveynlerinin kendilerine bağırarak üzerlerindeki baskıyı arttırdıklarını vurgulamışlardır (McCarthy & Jones, 2007). İlgili başka bir çalışmada kontrolcü ebeveynlik tarzının, çocuk sporcuların özerkliğini kesintiye uğratacak şekilde çocuk sporcuların spora katılımına yüksek oranda dahil olan ebeveynler tarafından oluştuğunu göstermiştir (Holt, Tamminen, Black, Mandingo ve Fox, 2009). Bir diğer araştırmada ebeveynlerin genellikle oyun sırasında kenardan tavsiye ve talimat vermekten kaçınmaları gerektiğini göstermiştir (Omli & Wiese-Bjornstal, 2011).

Charbonneau ve Camire (2020), tarafından yapılan araştırmada jestlerin ve iyi niyetli sözlerin bile farklı yorumlanabileceği ve istenmeyen sonuçlara yol açabileceği göz önüne alındığında, oyunlara ve uygulamalara katılırken ebeveynler sözlü ve sözsüz iletişimlerine mutlaka dikkat etmeleri gerektiği bulunmuştur.

Ebeveynlerin bakış açısından spora ebeveyn katılımını incelendiğinde ebeveynlerin finansal (ör. Kayıt ücretlerinin karşılanması), lojistik (ör. Ulaşımı sağlama) ve duygusal destek (ör. Teşvikler sunma) sağlanması yoluyla çocuklarının spora katılımı için temel bir destek kaynağı olduğunu bulunmuştur (Camiré, Trudel ve Forneris, 2009). Övgü ve empati kullanan ebeveynler, yüksek düzeyde çocukların içsel motivasyonun artmasına destek olmuşlardır (Amorose, Anderson-Butcher, Newman, Fraina ve Iachini, 2016).

4.2. Hür İrade Kuramı

Bireyi sosyal bir varlık olarak ele alan öz belirleme kuramı, bireyi yaşadığı toplumun aktif bir ferdi olmaya çalışan bireyler sosyal anlamda etkileşimleri ve etkileşimler olurken bireylerdeki bilişsel ve duyuşsal süreçleri incelemektedir. Öz belirleme kuramı bu yönüyle bireylerin içsel kaynaklarını geliştirmenin önemini vurgulamakla birlikte kişilik ve motivasyon üzerine oluşturulmuş bir yaklaşımdır (Ryan ve Deci, 2000, 227-268). Geniş bir kuram olan öz belirleme kuramı için 5 kuram mevcuttur. Bu beş alt kuram ise şunlardır; bilişsel değerlendirme kuramı, nedensellik yönelimi kuramı, organizmik bütünleşme kuramı, temel ihtiyaçlar kuramı ve amaç içeriği kuramıdır (Deci ve Ryan, 2000, 227-268; 2000a, 68-78) Hür irade kuramının ayrılmaz bir bileşeni, psikolojik ihtiyaçlar kavramıdır. Hür irade kuramı içerisindeki beş mini teoriden biri olan temel psikolojik ihtiyaçlar teorisi

Hür İrade Kuramı, insan motivasyonu ve kişiliği üzerine odaklanarak kişinin öz motivasyonu ve sağlıklı psikolojik uyumu artıran ve azaltan sosyal-çevresel koşullarını inceleyen bir bakış açısıdır. Hür İrade Kuramı'nın bir alt teorisi olan temel psikolojik ihtiyaçlar teorisi (Deci & Ryan, 2000), insanların özerklik, yeterlilik ve ilişki ihtiyaçları için sosyal-çevresel desteklerin bir sonucu olarak en etkili şekilde işlev görmesini ve gelişmesini önermektedir. Hür İrade Kuramı alanındaki araştırmalar, kişilerin refahını arttırmada temel psikolojik ihtiyaçların; özerklik, yeterlilik ve ilişkide olmanın önemini tutarlı bir şekilde göstermiştir (Ryan & Deci, 2017).

Fransız ihtilali dünyada geniş yankı bulmuş ve sonunda bir sürü akımlar oluşmuş, dünyanın seyrini değiştirmiştir. Bunlardan en büyüğü milliyetçilik akımıdır. Milliyetçilik akımıyla birlikte de öz belirleme (self determination) kavramı ortaya çıkmıştır. O zamanlar öz belirleme kavramı ulusların kendi geleceklerini kendilerinin belirlemesi anlamını taşımaktaydı. Daha sonrasında ise 1970 li yıllarda Deci ve Ryan'ın çalışmalarıyla bu kavram psikoloji alanına uyarlanmıştır. Deci ve Ryan çalışmalarında öz değerlendirme kavramına bakıldığında; bireylerin kendi kararlarını ve seçimlerini yaparken aktif bir rol oynamalı, sosyal çevrede etkileşim halinde olup özgür ve

bağımsızca seçimler yapabilmelidir. Bu ifadeler ise öz belirleme kavramının temelini oluşturmaktadır. (Sorhan, 2014, 10).

Öz belirleme kuramında bireylerin yaşantılarında amaçları olduğunu, bu amacı gerçekleştirmeye çalıştığını ve nihayetinde amacına ulaştığı zaman psikolojik doyuma ulaşacağından bahsedilmektedir. Bireylerin kişilik gelişimlerini temel kavram olarak ele alan öz belirleme kuramı, bireylerin bu kişilik çerçevesinde özüne bağlı, gereken yer ve zamanda doğru adımlar atabilen ve karşısındaki engelleri ortadan kaldıran bireyler olarak tanımlar. Bu kuramda ayrıca bireyin farklı çevrelerden etkilenme seviyesi ve de aynı sosyal evrenin farklı kişilerdeki etkisini incelemeye yer verilmiştir (Ryan ve Deci, 2000, 227-268).

Hür irade kuramının temelinde psikolojik ihtiyaçlarını anlama vardır. Kuram ayrıca bireyin grup içerisindeki süreçte bireysel gelişimini anlamaya çalışır (Sheldon ve Bettencourt, 2002). Aslında çoğu kuram ve teori ihtiyaçları gözardı etmiştir. Hür irade kuramı ise ihtiyaçların bireylerin gelişiminde gerekli evrensel öğeler olduğunu savunur (Ryan vd., 1996).

4.2.1. Temel Psikolojik İhtiyaçlar

Deci ve Ryan (Deci & Ryan, 2000) tarafından öne sürülen temel psikolojik ihtiyaçlar teorisi, hür irade kuramı içindeki bir alt teodir (Deci & Ryan, 1985; Ryan & Deci, 2002). Temel psikolojik ihtiyaçlar üç temel psikolojik ihtiyaç olduğunu varsayar; özerklik, yeterlilik ve ilgili olma ihtiyacı. Üç temel psikolojik ihtiyacın kültürler arasında evrensel olduğu ve dengeli bir şekilde karşılandığında kişinin olumlu gelişimine yol açtığı gösterilmiştir (Deci ve Ryan, 1985; Ryan ve Deci, 2000).

Her üç temel psikolojik ihtiyacın da karşılanmasının “devam eden psikolojik gelişim, bütünlük ve esenlik için gerekli” olduğunu belirtmektedir (Deci ve Ryan, 2000, s. 229). Kavramsal olarak, bu üç ihtiyaç, psikososyal işlevsellik açısından önemi bakımından eşdeğer kabul edilir. Optimal psikososyal gelişim ve işleyiş üç ihtiyaca da bağlı olduğu

için ihtiyaçların tatmini genellikle birincil öneme sahiptir. Teoriye göre, bu ihtiyaçlar karşılanırsa, kişi psikolojik iyilik yaşayacaktır (Ryan ve Deci, 2000). Bireylerin refahı ve uygun şekilde gelişmesi için bu ihtiyaçların karşılanması esastır. Hepsinden önemlisi ihtiyaçların birbirini tamamlayıcı ve birbiriyle ilişkili olduğu kabul edilir. İhtiyaçların tamamının olmasa da çoğunun karşılanmasını optimal büyüme ve işlevsellik için gereklidir (Ryan & Deci, 2017). İnsanların özerklik, yeterlilik ve ilişki ihtiyaçları için sosyal-çevresel desteklerin en etkili şekilde işlev görmesini ve gelişmesini önermektedir (Deci & Ryan, 2000).

İnsanların içsel olarak motive edilmiş davranışlar sergileyebilmeleri için ihtiyaçlarını destekleyen ortamlar gereklidir ve bu durum psikolojik iyi oluş ile ilişkilendirilmiştir (Vansteenkiste ve Ryan, 2013). Araştırmalarda, bu üç ihtiyacın karşılanmasının veya eksikliğinin spor bağlamında sporcuların refahı veya rahatsızlığını belirlemede kilit bir rol oynadığı gösterilmiştir (Adie, Duda ve Ntoumanis, 2008). Bu nedenle, bu ihtiyaçların algılanan tatmini, içsel motivasyonu artırır ve kişiyi iyiliğe götürür. Aksine, bu ihtiyaçların algılanan hayal kırıklığı, kötülük, fiziksel ve duygusal tükenmeye götürebilir (Dysvik, Kuvaas ve Gagné, 2013; Martinent, Guillet-Descas ve Moiret, 2015a).

Deci ve Ryan (2000), temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesinin savunmaya yönelik veya kendini korumaya yönelik düzenlemelere yol açabileceğini öne sürmüşlerdir (örneğin, denetleyici düzenleyici tarzların geliştirilmesi, telafi edici güdüler veya ihtiyaç ikameleri ve katı sağlık ve esenlik için önemli olumsuz sonuçları olan davranış kalıpları) (Niemic, Ryan ve Deci, 2009; Ryan, Deci, Grolnick ve La Guardia, 2006). Bu sebeple, psikolojik ihtiyacı engelleme kavramı, sosyal çevrenin olumsuz boyutlarını, ödün verilmiş işleyiş ve kötü olma göstergelerine bağlayan bir mekanizmadır (Vallerand ve Koestner, 2008).

Özerkliği destekleyen bir ortam, kendi kendine başlatılan çabaları teşvik eder ve bireylerin kişisel özerklik duygusu (Grolnick, Ryan ve Deci, 1991), yeterlilik ve ilişki (Baard, Deci ve Ryan, 2004) deneyimlemesi için koşullar yaratır. Deci ve Ryan'a (2000) göre, bir

sosyal çevre bireyin yeterli ihtiyacını karşılıyor fakat ilişkililik ihtiyacını beslemede başarısız oluyorsa kişinin iyi oluşu olumsuz yönde etkilenmektedir.

4.2.1.1. Özerklik İhtiyacı

Özerklik ihtiyacı kavramı öz belirleme kuramına göre bireyin kendi davranışlarını başlatma, devam ettirme ve sonlandırma gibi kararlarını kendisi alması anlamına gelmektedir. Ayrıca birey davranışlarının sorumluluğunu alarak karar vermekte ve hür iradesiyle davranışa geçirmektedir (Deci ve Ryan, 2000, 227-268).

Özerklik ihtiyacı, kişinin eyleminde iradeli hissetme ve bu eylemlerin yaratıcısı olma ihtiyacını ifade eder (deCharms, 1968). Özerklik kavramı, hür irade kavramı içindeki bağımsızlığa atıfta bulunmaz. Eylem bireyden kaynaklandığı ve iradeye bağlı olduğu sürece, birey mutlu bir şekilde başkalarına güvenmeyi seçebilir (Deci, La Guardia, Moller, Scheiner ve Ryan, 2006). Özerklik, insanların kendilerini çevrelerinde seçme ve kontrol sahibi olarak algılama derecesini ifade eder. Özerklik, kişinin seçim yapmada kontrolü algılaması ve kişinin benlik duygusuyla tutarlı şekillerde davranması anlamına gelir (Deci ve Ryan, 1985). Özerkliği destekleyen bir ortam, sporcuları özerk, sorumlu olmaya teşvik edebilir ve davranışlarını kontrol etme ihtiyacını teşvik edebilir. Özerklik ihtiyacı, bireylerin kendi davranışlarından ne derece gönüllü ve sorumlu hissettiklerini ifade eder (Deci ve Ryan, 1987).

Öz Belirleme Kuramına ait özerklik kavramı incelendiğinde birey sergilediği davranışları tamamıyla kabul etmesi, onaylaması ve de birey sergilediği davranışlarının sorumluluğunu alabilmesi manasına gelmektedir (Deci ve Ryan, 1985). Özerklik ihtiyacını karşılayabilmesi için birey seçim yapmayı denemesi ve bireyi davranışlarına iten gücün kendisi olduğunu idrak etmesidir (Deci, 1991).

Özerklik bireyin istekliliğine bağlı olarak ilgi ve değerlerine uygun bir şekilde karar alması ve kapasitesinin en yüksek düzeyde kullanılmasıdır. Birey için önemli olan kendi

kararlarını alıp uygulamaya geçmesidir. Birey uygulamaya geçirdiği davranışının sorumluluğunu da böylece kabul eder (Deci ve Ryan, 1985).

Kurama bakıldığında özerk olduğu düşünülen birey kendi hür iradesine, ilkelerine ve ilgilerine uyan davranışlar dergiler. Birey kendi istekleri doğrultusunda özerk olarak bağlı olabileceği gibi kendi istekleri olmadan zorla veya kontrol edilerek diğerlerine bağlı olabilir (Ryan, La Guardia, SolkyButzel, Chirkov ve Kim, 2005).

4.2.1.2 Yeterlilik İhtiyacı

Birey hayatında ilgilendiği ve gayret gösterdiği uğraşlarında başarılı olmak ister. Birey yetkin hale gelip kapasitesini en iyi şekilde kullanarak yaşayacağı yeni durumlara karşı kendisini yeterli hissetmesidir (Deci ve Vansteenkiste, 2004).

Yetkinlik ihtiyacı, istenen sonuçları elde etmek için çevreleriyle etkili bir şekilde etkileşime girme ve böylece istenmeyen sonuçlardan kaçınmada yetkin hissetme ihtiyacı anlamına gelir (Beyaz, 1959). Yetkinlik, kişinin becerilerini ve bilgisini başarılı bir şekilde kullanma fırsatının yanı sıra, söz konusu görevde kendini yetenekli ve yetenekli hissetme ihtiyacıdır. Alakalılık, sosyal olarak değer verildiğini ve anlaşıldığını hissetme ihtiyacıdır. Yetkinlik, çevredeki bireylerle etkili etkileşimler yoluyla kişinin ustalık ihtiyacını ifade eder (Deci ve Ryan, 1985). Yetkinliği destekleyen bir ortam, sporcuları çabaya ve gelişime odaklanmaya teşvik edebilir ve açık ve tutarlı kılavuzlar, beklentiler ve kurallar sağlayabilir. (Tessier, Sarrazin ve Ntoumanis, 2010). Yeterlik ihtiyacında ise çevresini etkilemek ister (Kowal ve Fortier, 1999) ve de çevresiyle etkin bir iletişime sahip olmak ister (Deci ve Ryan, 1985).

Yeterliliği engelleyen bir ortam, tutarsız geri bildirimler içerebilir ve beklentilerinde açıklık olmayabilir. İlişkiyi engelleyen bir ortam, sağlıklı ilişkilere veya reddedilmeye yol açar (Bartholomew, Ntoumanis, Ryan, Bosh ve ThøgersenNtoumani, 2011). Bu nedenle, ebeveyn davranışının spor motivasyonu, temel psikolojik ihtiyaçları memnuniyeti ve hayal kırıklığı üzerindeki etkisini incelemek önemlidir.

Yeterliliğe duyulan ihtiyaç, bireylerin sosyal çevre ile devam eden etkileşimlerinde kendilerini ne kadar etkili hissettikleri ve yeteneklerini ifade etme fırsatlarını deneyimleme derecesiyle ilgilidir. Bunlardan ilki yeterlilik ihtiyacıdır. Birey kendisini, çevresine hakim ve istediği sonuçların ortaya çıkması sürecinde kendisini yetenekli ve bu süreçte iyi anlamda geliştiğini hissetme sürecini başarabilen birey yeterlilik ihtiyacını gidermiş olur (Vlachopoulos ve Michailidou, 2006).

Şayet birey yeterlik ihtiyacını karşılayamadığında beceri ve yeteneklerini kullanması, uğraştığı işe karşı uyum sağlaması daha zor, eksik ve yetersiz olacaktır. Ayrıca yeterlik ihtiyacını karşılayamamış birey, çevresinin taleplerini karşılamada zorlanır ve yeni durumlara karşı uyum sağlamada yetersiz kalacaktır (Deci ve Ryan, 2000, 227-268).

4.2.1.3. İlişkide Olma İhtiyacı

İlişkide olma ihtiyacı bireylerin kendi hayatlarında ve sosyal çevrelerinde önem verdikleri kişiler tarafından sevilme ve değer görebilme, bu kişiler ile güvenli bir ilişki kurma ve sağlıklı bir iletişim kurabilme ihtiyacıdır (Deci, Vallerand, Pelletier ve Ryan, 1991). İlişkide olma ihtiyacı, başkalarına bağlı olma ve başkaları tarafından anlaşılma ihtiyacını ifade eder (Baumeister ve Leary, 1995). Bireyin yaşadığı ve iletişime geçtiği grup içerisinde sevmeye, sevilme duygularını hissetmesi bunu yanında o gruba ait olduğunu hissetmesidir (Vlachopoulos ve Michailidou, 2006). Bireyin aidiyet ihtiyacının desteklenmesi çevresiyle ilişkili olması anlamına gelmektedir. Yani birey yaşadığı sosyal çevre tarafından kabul edildiği, duygusal destek, yardım gördüğü ve de önerilerine güveneceği bir çevrenin olduğunu hissetmesidir (Ntoumanis, Edmunds ve Duda, 2009). İlişki, olumlu ilişkiler kurmanın yanı sıra, güvenli bir şekilde bağlanma ve önemli başkaları tarafından saygı duyulma hissi anlamına gelir (Deci ve Ryan, 1985). Ayrıca İlişkide olma ihtiyacı, bireylerin sosyal çevrelerinde başkalarına güvenli bir aidiyet ve bağlılık hissetme derecesi olarak tanımlanmaktadır (Baumeister ve Leary, 1995; Ryan, 1995). İlişkide olma ihtiyacının giderilebilmesi için bireyin diğer bireylerle bağlantı halinde olması gerekir (Kowal ve Fortier, 1999). İlişkili olma ihtiyacı karşılıklı özeni ve

saygıyı gerektirir. Ayrıca diğer bireylerle arasında oluşan güven duygusu temelinde duyarlı ve duygusal kabulü içermektedir (Andersen, 2000). İlişkilendirmeyi destekleyen bir ortam, başkalarıyla yakın ve sağlıklı sevgi dolu bir ilişki kurma fırsatı sunabilir (Sparks, Lonsdale, Dimmock ve Jackson, 2017).

4.2.2 Temel Psikolojik İhtiyaçlar İle İlgili Araştırmalar

Bartholomew, Ntoumanis, Ryan ve Thøgersen-Ntoumani (2011), temel psikolojik ihtiyacı engelleme ile sporcu tükenmişliği arasındaki pozitif ilişkinin, temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve sporcu tükenmişliği arasındaki negatif ilişkiden daha güçlü olduğunu gözlemlemiştir. Bu bulgu, ihtiyaç tatmini (ihtiyaçların karşılanması için fırsatların olmaması) ve ihtiyaçların giderilmesi (ihtiyaçların karşılanması için aktif engelleme) arasındaki kavramsal ayrımı vurguladığı için önemlidir.

Sheldon ve ark. (1996) bireylerin gün içerisinde yeterlik, özerklik ve ilişkililik ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri arttıkça, yüksel düzeyde olumlu duygu ve canlılık, düşük olumsuz duygular yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Başka bir çalışmada (Reis, Sheldon, Gable ve Ryan, 2000) yine bireylerin günlük olarak psikolojik ihtiyaçları karşılanma düzeyi arttıkça olumlu duygularında artma ve psikosomatik sıkıntıları ile olumsuz duygularında azalma olduğu belirtilmiştir.

Bazıları sporcular ebeveynlerinin edilgen davranışları, durumu daha da kötüleştirdiği ve yeterlilik duygularını azalttığını belirtmiştir. Çoğu sporcu, ebeveynlerinin sözel olmayan hareketlerinin nasıl güvence, cesaretlendirme ve destek duygularına yol açtığını belirtmiştir (Charbonneau ve Camire, 2020).

4.2.3 Ebeveyn Katılımı Ve Temel Psikolojik İhtiyaçlar İle İlgili Araştırmalar

Sporcuların psikolojik ihtiyaçlarını sürdürebilecek veya engelleyebilecek sosyal-çevresel koşulları keşfetmek de önemlidir. Araştırmalar, önemli kişilerle olan etkileşimlerin,

psikolojik ihtiyaçları desteklemede veya engellemede önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Vallerand ve Koestner, 2008).

Geçmiş araştırmalarla uyumlu olarak (Bhalla & Weiss, 2010; Dorsch, Smith ve McDonough, 2009; Tamminen, McEwen ve Crocker, 2016), sonuçlar, sporcular düşük performans sergilediklerinde ebeveynlerinin yapıcı geribildirimlerini kabul edebildiklerini gösterdi. Bu nedenle, iyi geçmeyen bir oyundan sonra tartışmayı başlatmak için “doğru” zamana çocuklar karar verilmelidir. Çocuklar geribildirim almaya hazır olduklarındaysa, ebeveynler performansın kontrol edilebilir yönlerini vurgulayarak yeterliliği geliştirebilirler (Adie ve diğerleri, 2008).

İlgili farklı bir araştırmada ebeveynlik uygulamaları, aktif destek (ebeveynlerin çocuklarının sporla ilgisine zamanını ve ilgisini ayırarak katılma derecesi), yönlendirici davranışlar (ebeveynlerin çocuklarının spordaki davranışlarını ne ölçüde kontrol ettiği), övgü ve anlayış (ebeveynlerin ne ölçüde empati ve övgü gösterdiği) ve baskı (ebeveynlerin çocuklarını rekabet etmeye ve / veya kazanmaya ne kadar zorladığı) olarak tanımlanmıştır. Sporda başarılı olmak için bir çocuğa ebeveyn baskısı, sporcunun temel psikolojik ihtiyaçlarının tatmini (Amado ve ark., 2015) ile olumsuz bir şekilde ilişkilendirilmiş ve motivasyonla olumlu bir şekilde ilişkilendirilmiştir (Sanchez ve ark., 2013).

Camir, Trudel ve Forneris (2009), lise sporuna katılım konusunda ebeveynlerin bakış açılarını inceleyen bir çalışma yürüttüler. 20 veli ile görüşme yapılmıştır. Bulgular, ebeveynlerin ilgili ücretleri karşılayarak uygun finansal desteği sağladıklarını ve bu yolla spora katılım sağladıklarını göstermiştir. Ayrıca, çocuklarını spor etkinliklerine götürüp getirerek lojistik destek sağlamışlardır. Bunun yanı sıra çocuklarına spora katılımları için uygun şekilde teşvik ederek duygusal destek sağladıklarını göstermiştir. Ebeveynler ayrıca çocuklarına karşı oldukça ilgili olduklarını, ancak çocukları lise sporcuları oldukları için çocuklarına kademeli olarak daha fazla özerklik verdiklerini belirtmişlerdir.

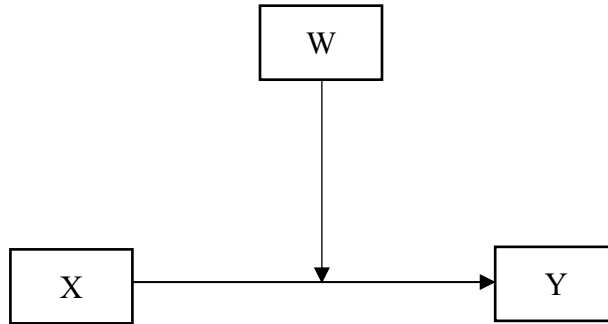
5. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın hipotezleri, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve sınırlılıklar hakkında bilgilere yer verilecektir.

5.1.Araştırma Modeli

Bu çalışmada araştırma deseni olarak tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ebeveyn katılımı, temel psikolojik ihtiyaçlar ve spor türü arasındaki ilişkiler çoklu düzenleyicilik yöntemi kullanılarak incelenmiştir

Sosyal bilimlerin doğasında bulunan görecelik gereği bazı etkiler; durumlara bireysel özelliklere, bağlama veya kültüre bağlı olarak değişebilmektedir. Bir araştırmacı, X'in Y üzerindeki etkisinin neye bağlı olduğunu araştırmak istiyor ise düzenleyicilik etki analizlerini kullanması gerekecektir. Düzenleyici değişken (W), tahmini değişken (Y) ile sonuç değişken (Y) arasındaki ilişkinin yönünü ve şiddetini etkileyen bir değişkendir (Baron ve Kenny, 1986).

Şekil 5.1. Düzenleyicilik etki modeli

X'in Y üzerindeki etkisi yön, kuvvet veya büyüklük bakımından bir W değişkenine bağlıdır. X'in Y üzerindeki etkisinin, W tarafından biçimlendiği görülmektedir. Bir başka deyişle X'in Y üzerindeki etkisinin ne zaman (hangi durumlarda) artacağı veya

```
graph TD; A[Ebeveyn Katılımı] --> B[Sporda Temel Psikolojik İhtiyaçlar]; C[Spor Türü] --> D[Sporda Temel Psikolojik İhtiyaçlar]; E[Ebeveyn Katılımı] --> D;
```

Ebeveyn Katılımı

- Takdir ve Anlayış
- Yönlendirici Davranış
- Baskı
- Aktif Katılım

Sporda Temel Psikolojik İhtiyaçlar

- Bağımsızlık Tatmini
- Bağımsızlık Engellenmesi
- Yeterlilik Tatmini
- Yeterlilik Engellenmesi
- İlişki Tatmini
- İlişki Engellenmesi

Spor Türü

- Bireysel
- Takım

Ebeveyn Katılımı

- Takdir ve Anlayış
- Yönlendirici Davranış
- Baskı
- Aktif Katılım

Sporda Temel Psikolojik İhtiyaçlar

- Bağımsızlık Tatmini
- Bağımsızlık Engellenmesi
- Yeterlilik Tatmini
- Yeterlilik Engellenmesi
- İlişki Tatmini
- İlişki Engellenmesi

Bu çalışmada eadolesan sporcuların ebeveyn katılım algıları, temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi test edilmiştir. Test edilen düzenleyicilik modeli Şekil 5.2.'de gösterilmiştir.

5.2. Araştırmanın Hipotezler

Bu çalışmada Şekil 5.2.'de görülen araştırma modeline dayalı olarak hipotezler test edilmiştir. Araştırmaya yönelik hipotezler aşağıda sunulmuştur. Spor türünün değişkenlerin ilişki üzerinde düzenleyiciliğine yönelik spor türüne göre farklarına yönelik hipotezler yazılmıştır.

- i. Takdir ve anlayış ile bağımsızlık tatmini alt boyutu arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- ii. Takdir ve anlayış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- iii. Takdir ve anlayış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- iv. Takdir ve anlayış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- v. Takdir ve anlayış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- vi. Takdir ve anlayış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- vii. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- viii. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- ix. Yönlendirici davranış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- x. Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xi. Yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xii. Yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.

- xiii. Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xiv. Baskı ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xv. Baskı ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xvi. Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xvii. Baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliği etkisi vardır.
- xviii. Baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xix. Aktif katılım ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xx. Aktif katılım ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xxi. Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xxii. Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xxiii. Aktif katılım ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.
- xxiv. Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici etkisi vardır.

5.3 Katılımcılar

Araştırmanın örnekleme, olasılıksız örneklem yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma en az 1 yıllık spor deneyimi olan lisanslı 15-18 yaş aralığındaki 115 kız sporcu ($\bar{X}$ yaş 16.29 $\pm$ 1.14) ve 139 erkek sporcu ($\bar{X}$ yaş 16.05 $\pm$ 1.11) gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmamızda bireysel 111 (15 tenis, 26 yüzme, 25 okçuluk, 26 atletizm, 18 tekvando) ve takım 143 (96 futbol, 26 basketbol, 26 voleybol) toplam 254 adolesan sporcu ($\bar{X}$ yaş =16.16 $\pm$ 1.13) bulunmaktadır. Araştırmaya katılan sporcuların ($\bar{X}$ deneyim =1.64 $\pm$ 0.48) 91'inin spor deneyimi 5 yılın altındayken 163 sporcunun spor deneyimi 5 yılın üzerindedir. Takım sporcuları Spor Toto Gelişim Liglerinde oynayan kız ve erkek futbolcular, basketbol alt yapı liglerinde mücadele eden kız ve erkek sporculardan; bireysel sporcular ise ulusal ve uluslararası düzeyde mücadele eden tenis, yüzme, okçuluk, atletizm, tekvando branşı ile uğraşan sporculardan seçilmiştir. Katılımcıların %13, 8'i milli sporcudur.

5.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan sporcuların sosyo-demografik bilgilerini öğrenmek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu; temel psikolojik ihtiyaçları ölçmek amacıyla “Sporda Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği”, algılanan ailenin spora dahililiyetini ölçmek içinde “Sporda Ebeveyn Katılımı Anketi” kullanılmıştır.

5.4.1. Kişisel Bilgi Formu (Ek 1):

Sporcuların cinsiyet, yaş, hangi spor dalı ile uğraştıkları, bu spor dalı ile kaç yıldır uğraştıkları ve spora yönlendiren kişinin sorulduğu araştırmacı tarafından hazırlanan formdur. Bu form ile katılımcıların yaş, cinsiyet, spor türü, spor deneyimi ilgili bilgi sağlanacaktır.

5.4.2.Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ): (Ek2)

Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği, Bhavsar ve ark., (2020) tarafından sporcuların sporda psikolojik ihtiyaçlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Toplam 29 madde altı 6 boyuttan oluşan ölçek, 5’li likert tipi ölçmektedir. Ölçek alt boyutları; bağımsızlık tatmini, bağımsızlık engellenmesi, yeterlik tatmini, yeterlik engellenmesi, ilişki tatmini ve ilişki engellenmesi şeklindedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Bülbül ve Akyol (2021) tarafından yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda altı yapı elde edilmiştir. Araştırmacılar bu yapının ortaya koyulmasında 24 model test etmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucu altı faktörlü yapı elde edilmiş ve bu yapı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile doğrulanarak, iyi düzeyde uyum indeksleri elde edilmiştir [$\chi^2(247) = 438.72$, $p < .001$, CFI = .97, TLI = .95, SRMR = .02, RMSEA = .05 (90% CI .04, .06)] Standartlaştırılmış faktör yükleri istatistik olarak anlamlı bulunmuştur ve .35 ile .86 arasında değişmektedir. Güvenirlik kanıtı için alt ölçek puanlarının iç tutarlılığı Raykov’un bileşik güvenirlik katsayısının değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Çalışmalarında, bağımsızlık tatmini, bağımsızlık engellenmesi, yeterlilik tatmini, yeterlilik engellenmesi, ilişki tatmini, ilişki engellenmesi alt ölçekleri için Raykov’un rho değerleri sırasıyla 0,73; 0,79; 0,76; 0,78; 0,89 ve 0,87 olarak hesaplanmış ve ölçekten elde edilen ölçümlerin iç tutarlılığının yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Bhavsar ve ark., 2020).

5.4.3.Sporda Ebeveyn Katılım Anketi (Ek 3)

Sporda ebeveyn katılımını ölçmek adına 1997 yılında Lee ve McLean tarafından yüzücüler için geliştirilen “Sporda Aile Katılımı Anketi”, 2004 yılında Wuerth ve arkadaşları tarafından adolesan sporcular için yeniden düzenlenmiştir. Spora Katılım Anketi 5’li likert tipli (1=Asla – 5=Her Zaman) 20 maddeden ve Yönlendirici Davranışlar, Takdir ve Anlayış, Aktif Katılım ve Baskı olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Özgör, Özdemir, İbanoğlu, Koruç ve Aşçı

(2018) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ait cronbach alfa iç tutarlık katsayıları. 45 ile. 83 arasında değişmektedir (Özgör ve ark., 2018).

5.5.Verilerin Toplanması

Ölçeklerin doldurulmasıyla ilgili bilgi formu araştırmacı tarafından sporculara ve ebeveynlere (Ek 1 ve Ek 2) verilmiştir. Veri toplama süreci yüz yüze ve covid 19 sebebiyle çevrimiçi katılmayı tercih eden katılımcılarla çevrimiçi platform üzerinden de yürütülmüştür. Sporculara ve ebeveynlere onam formu sunulmuştur (Ek 3 ve Ek 4). Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekler için gerekli izinler ilgili araştırmacılardan (Ek 6 ve Ek 8) alınmıştır. Çalışmaya başlamadan önce Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan 23.05.2022 tarihinde 61 numaralı protokol çalışmanın bilimsel ve etik olarak uygun olduğuna dair onay (Ek 9) alınmıştır.

5.6.Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi betimsel istatistik, bootstrap regresyon yöntemi aracılığıyla yapılmıştır. Veri setindeki kayıp ve boş veriler incelenmiş ve tespit edilenler veri setinden çıkarılmıştır. Ayrıca Mahalanobis uzaklık değerleri kullanılarak uç değerlerin varlığı incelenmiş ve herhangi bir uç değer bulunamamıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını saptamak amacıyla araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Aritmetik ortalama, mod ve medyan eşit ya da birbirine yakın olduğunda, verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Basıklık ve çarpıklık katsayı değerlerinin +1 ile -1 arasında olması ideal durumdur ancak +2 ile -2 arasındaki değerlerin de kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (George ve Mallery, 2016).

Tablo 5.3. Çalışmada Ele Alınan Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Değişkenler	n	En Düşük	En Yüksek	Mod	Medyan	$\bar{X}$	Ss	Çarp .	Bas.
Takdir ve Anlayış	254	1,57	5,00	4,00	4,00	3,85	0,73	-0,73	1,27
Yönlendirici Davranış	254	1,00	5,00	2,14	3,14	3,19	0,99	-0,04	-1,00
Baskı	254	1,00	5,00	1,50	2,25	2,26	0,91	0,49	-0,53
Aktif Katılım	254	1,00	5,00	1,00	1,50	1,75	0,89	1,21	1,00
Bağımsızlık Tatmini	254	2,60	5,00	4,40	4,20	4,21	0,50	-0,44	-0,32
Bağımsızlık Engellenmesi	254	1,00	4,50	2,00	2,00	2,15	0,70	0,58	0,53
Yeterlik Tatmini	254	2,40	5,00	4,80	4,80	4,87	0,70	-0,43	0,46
Yeterlik Engellenmesi	254	1,00	4,75	2,00	2,00	1,99	0,80	0,84	0,52
İlişki Tatmini	254	1,80	5,00	3,60	3,80	3,71	0,55	-0,36	0,63
İlişki Engellenmesi	254	1,00	5,00	2,00	2,00	2,01	0,79	0,96	1,28

Tablo 5.3.'de görüldüğü üzere araştırma kapsamında ele alınan tüm değişkenlere ait veriler ideal sınırlar içerisinde yer almaktadır. Buna göre verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Analizlerde Hayes (2018), tarafından geliştirilen PROCESS macro v3.4 ile birlikte paralel çoklu aracı model (Multiple mediation Model 4) kullanılmıştır. Bootstrap analizleri PROCESS Macro eklentisi aracılığıyla IBM SPSS kullanılarak yapılmıştır. Çalışmada test edilen modeldeki ilişkileri etkileyebileceği düşünülen “spor türü” değişkeni düzenleyici

değişken olarak analize dahil edilmiştir. Verilerin analizinde .05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir.

5.7.Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır;

- Bu araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 sezonunda İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Sakarya'da müsabakalara katılan 15-18 yaş arası en az 1 yıl spor deneyimi olan bireysel (tenis, yüzme, okçuluk, atletizm, tekvando) ve takım sporu (futbol, basketbol, voleybol) ile uğraşan kız ve erkek adolesan sporcularla sınırlandırılmıştır.

6. BULGULAR

Bu bölümde ebeveyn katılımı ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyicilik etkisini belirlenmesi amacıyla Hayes (2018) tarafından geliştirilen Bootstrap yöntemini esas alan regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

6.1. Takdir ve anlayış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 1)

Takdir ve anlayış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.1.'de verilmiştir.

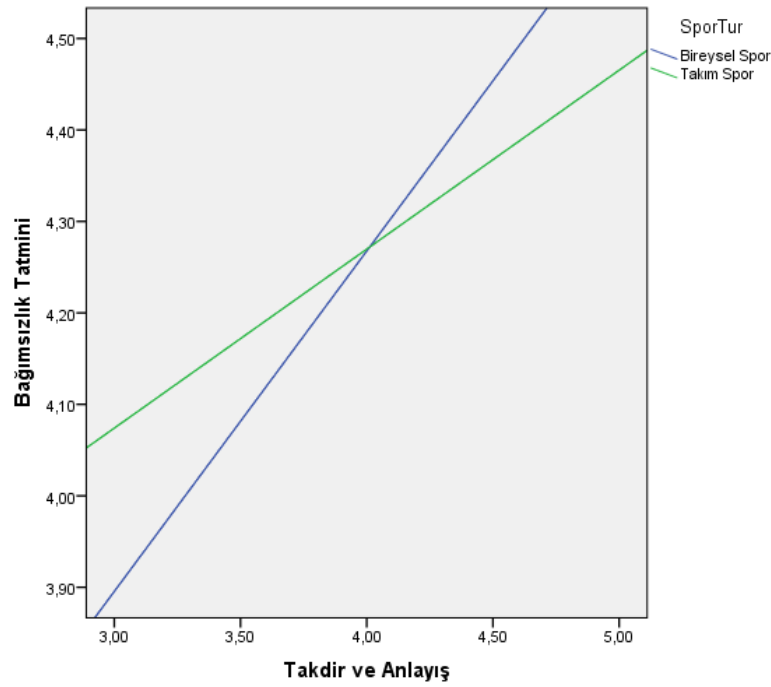
Tablo 6.1. Takdir ve Anlayış, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	,5486	,1310	4,1862	,0000	,2905	,8067
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	,7079	,3184	2,2233	,0271	,0808	1,3349
X.W	(b3 yolu)	-,1765	,0817	-2,1587	,0318	-,3374	-,0155
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		,3721	,0591	6,2926	,0000	,2557	,4886
Takım		,1957	,0564	3,4673	,0006	,0845	,3068

R= ,1883, R²= ,0151, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 1'e verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimin % 1,5'ini (R²= ,151) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.1'e göre takdir ve anlayışın bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (b = ,5486, %95 CI [2905; ,8067], t =4,1862, p= < ,001). Bağımsızlık tatminine spor türünün (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= ,7079, p= < ,05). 1. hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Takdir ve Anlayış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili (b3 yolu) sonuç anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= -,1765, SH= ,0817, t= -2,1587, p= < ,05). Takdir ve anlayış ile

bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır. Takdir ve anlayışın ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.1.1'de verilmiştir.

Şekil 6.1.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.1.1'de sunulan eğim analizinde spor türünün düzenleyici etkisi incelendiğinde takdir ve anlayış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün pozitif etkisinin bireysel ve takım sporcularına göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Yani hem bireysel hem de takım sporcularının algıladığı takdir ve anlayış bağımsızlık tatminini etkilemektedir. Ancak bireysel sporcular da ($b = ,3721$, %95 CI $[,2557; ,4886]$, $t = 6,2926$, $p < ,01$) takım sporcularına ($b = ,1957$, %95 CI $[,0845; ,3068]$, $t = 3,4673$, $p < ,01$) göre takdir ve anlayış bağımsızlık tatmini üzerindeki pozitif etkisi daha güçlüdür.

6.2. Takdir ve anlayış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 2)

Takdir ve anlayış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.2.'de verilmiştir

Tablo 6.2. Takdir ve Anlayış, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,4633	,1881	-2,4628	,0145	-,8339	-,0928
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,4656	,4571	-1,0187	,3093	-1,3659	,4346
X.W	(b3 yolu)	,0919	,1173	,7830	,4344	-,1392	,3230

R= ,1370, R²= ,0021, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.2'de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık engellenmesi üzerindeki değişimin % 2,1'ini (R²= ,0021) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.2'de göre takdir ve anlayışın bağımsızlık engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak anlamlıdır (b = -,4633 , %95 CI [-,8339; -,0928], t =-2,4628, p= < ,05). Bağımsızlık engellenmesine spor türünün (b2 yolu) etkisi ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=-4656, p= >,05). 2. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Takdir ve Anlayış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili (b3 yolu) sonuç anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= ,0919, SH= ,1173, t= ,7830, p= >,05). Takdir ve anlayış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.3. Takdir ve anlayış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 3)

Takdir ve anlayış alt boyutu ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.3.'de verilmiştir.

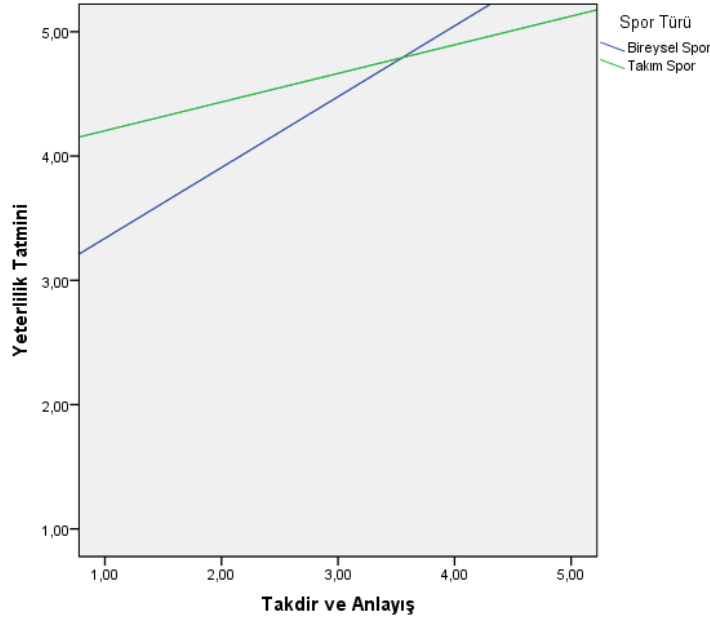
Tablo 6.3. Takdir ve Anlayış, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	,9092	,1829	4,9713	,0000	,5490	1,2694
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	1,2055	,4443	2,7130	,0071	,3304	2,0807
X.W	(b3 yolu)	-,3394	,1141	-2,9754	,0032	-,5641	-,1148
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		,5698	,0825	6,9035	,0000	,4072	,7323
Takım		,2303	,0788	2,9244	,0038	,0752	,3854

R= ,4306, R²= ,0288, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.3'de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimin % 2,8'ini (R²= ,0288) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.3.'te göre takdir ve anlayışın bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (b = ,9092, %95 CI [,5490; 1,2694], t =4,9713, p= < ,001). Yeterlilik tatminine spor türünün (b2 yolu) etkisi ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b=1,2055, p= <,01). 3. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Takdir ve Anlayış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili (b3 yolu) sonuç negative yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= -,3394, SH= ,1141, t= -2,9754, p= <0,05). Takdir ve anlayış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha

net anlaşılmaktadır. Takdir ve anlayışın ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.3.1’de verilmiştir.

Şekil 6.3.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.3.1’de sunulan eğim analizinde spor türünün düzenleyici etkisi incelendiğinde takdir ve anlayış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün pozitif etkisinin bireysel ve takım sporcularına göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Yani hem bireysel hem de takım sporcularının algıladığı takdir ve anlayış yeterlilik tatminini etkilemektedir. Ancak bireysel sporcular da ($b = ,5698$, %95 CI $[,4072; ,7323]$, $t = 6,9035$, $p < ,001$) takım sporcularına ($b = ,2303$, %95 CI $[,0752; ,3854]$, $t = 2,9244$ $p < ,01$) göre takdir ve anlayış yeterlilik tatmini üzerindeki pozitif etkisi daha güçlüdür.

6.4. Takdir ve anlayış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 4)

Takdir ve anlayış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.4’de verilmiştir.

Tablo 6.4. Takdir ve Anlayış, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,7964	,2131	-3,7372	,0002	-1,2161	-,3767
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,8658	,5177	-1,6723	,0957	-1,8855	,1539
X.W	(b3 yolu)	,2480	,1329	1,856	,0633	-,0138	,5098

R= ,3872, R²= ,0118, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.4.’te verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimin % 1,1’ini (R²= ,0118) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.4’e göre takdir ve anlayışın yeterlilik engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır (b = -,7964 , %95 CI [-1,2161; --,3767], t=-3,7372, p= < ,001). Yeterlilik engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=-8658, p= > ,05). 4. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Takdir ve Anlayış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= ,2480, SH= ,1329, t= 1,856, p= > ,05). Takdir ve anlayış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.5. Takdir ve anlayış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 5)

Takdir ve anlayış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.5’de verilmiştir.

Tablo 6.5. Takdir ve Anlayış, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	,3810	,1484	2,5678	,0108	,0888	,6732
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	,1522	,3605	,4221	,6733	-,5578	,8621
X.W	(b3 yolu)	-,0774	,0926	-,8365	,4037	-,2597	,1049

R= ,3422, R²= ,0025, n= 254, LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.5.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki tatmini üzerindeki değişimin % 0,2’sini (R²= ,0025) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.5.’e göre takdir ve anlayışın ilişki tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (b = ,3810 , %95 CI [,0888; ,6732], t =2,5678, p= < ,05). İlişki tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=,1522 p= >,05). 5. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Takdir ve Anlayış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= -.0774, SH= ,0926, t= -,8365, p= > ,05). Takdir ve anlayış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.6. Takdir ve anlayış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 6)

Takdir ve anlayış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.6’da verilmiştir.

Tablo 6.6. Takdir ve Anlayış, İlişki Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,7782	,2055	-3,7878	,0002	-1,1828	-,3736
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,6475	,4992	-1,2973	,1957	-1,6307	,3356
X.W	(b3 yolu)	,2160	,1282	1,6853	,0932	-,0364	,4684

R= ,4153, R²= ,0094, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 6.6’da verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki engellenmesi üzerindeki değişimin % 0,9’unu (R²= ,0094) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.6.’ya göre takdir ve anlayışın ilişki engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır (b = -,7782 , %95 CI [-1,1828; -,3736], t =-3,7878, p= < ,001). İlişki engellenmesinin spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=-,6475 p= >,05). 6. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Takdir ve Anlayış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= 0,21, SH= 0,12, t= 1,68, p= > ,05). Takdir ve anlayış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.7. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 7)

Yönlendirici davranış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Şekil 6.7’de verilmiştir.

Tablo 6.7. Yönlendirici Davranış, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,0898	,1121	-,8010	,4239	-,3106	,1310
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,0906	,2179	-,4157	,6780	-,5197	,3385
X.W	(b3 yolu)	,0730	,0662	1,1040	,2707	-,0573	,2033

R= ,1689, R²= ,0047, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.7.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimin % 0,4’unu (R²= ,0047) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.7.’ye göre yönlendirici davranışın bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak anlamlı değildir (b = -,0898 , %95 CI [-,3106; ,1310], t =-,8010, p= > ,05). Bağımsızlık tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=-,0906, p= >,05). 7. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yönlendirici davranış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= ,0730, SH= ,0662, t= 1,1040, p= > ,05). Yönlendirici davranış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.8. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 8)

Yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.8’de verilmiştir.

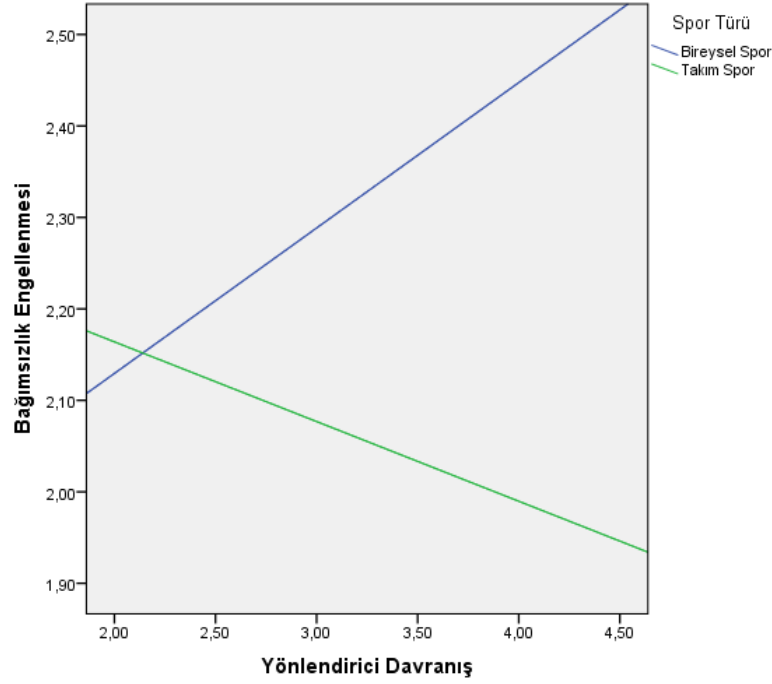
Tablo 6.8. Yönlendirici Davranış, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu) ,4051	,1537	2,6346	,0090	,1023	,7079
Spor Türü (W)	(b2 yolu) ,5265	,2988	1,7623	,0792	-,0619	1,1150
X.W	(b3 yolu) -,2461	,0907	-2,7125	,0071	-,4247	-,0674
Şartlı Etki = Spor Türü						
Bireysel	,1590	,0717	2,2183	,0274	,0178	,3001
Takım	-,0871	,0556	-1,5659	,1186	-,1966	,0224

R= ,2399, R²= ,0277, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 6.8.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık engellenmesi üzerindeki değişimin % 2,7’ini (R²= ,0277) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.8.’e göre takdir ve anlayışın bağımsızlık engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (b = ,4051, %95 CI [,1023; ,7079], t =2,6346, p= < ,001). Bağımsızlık engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmıştır (b=,5265, p= >,05). 8. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yönlendirici Davranış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= -,2461, SH= ,0907, t= -2,7125, p= < ,05). Yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık

engellenmesi arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.8.1’de verilmiştir.

Şekil 6.9.1. Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.9.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor türü ($b=,1590$, %95CI $[,0178, ,3001]$, $t=2,2183$, $p=,0274$) pozitif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b=-,0871$, %95CI $[-,1966; ,0224]$, $t=-1,5659$, $p=,1186$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türü anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

6.9. Yönlendirici davranış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 9)

Yönlendirici davranış alt boyutu ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.9’da verilmiştir.

Tablo 6.9. Yönlendirici Davranış, Yeterlilik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,1884	,1572	-1,1986	,2318	-,4981	,1212
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,3975	,3055	-1,3009	,1945	-,9992	,2043
X.W	(b3 yolu)	,1438	,0928	1,5501	,1124	-,0389	,3265

R= ,1251, R²= ,0095, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 6.9.’da verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimin % 0,9’unu (R²= ,0095) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.9.’a göre yönlendirici davranışın bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak anlamlı değildir (b = -,1884 , %95 CI [-,4981; ,1212], t =-1,1986, p= > ,05). Yeterlilik tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=-,3975, p= >,05). 9. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yönlendirici davranış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= ,1438, SH= ,0928, t= 1,5501, p> ,05). Yönlendirici davranış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.10. Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 10)

Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Şekil 6.10'da verilmiştir.

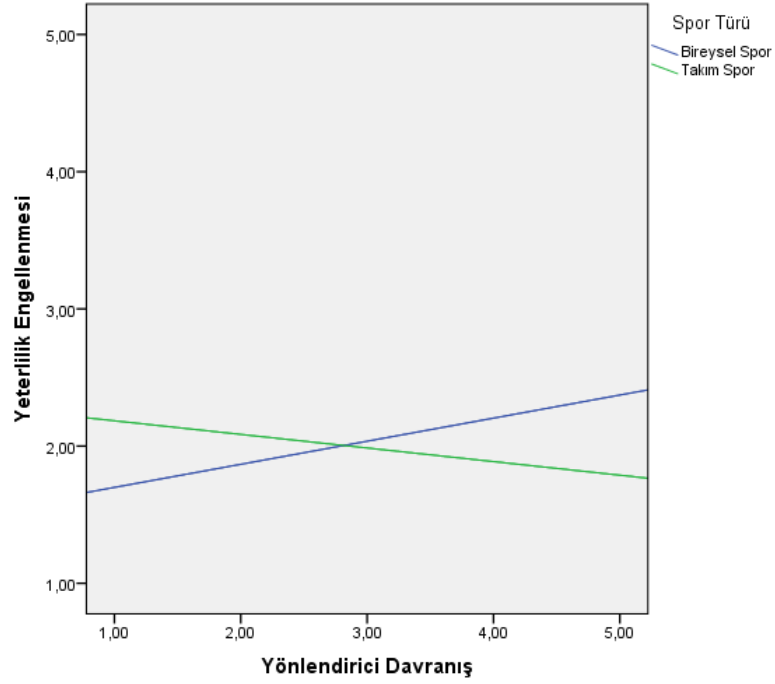
Tablo 6.11. Yönlendirici Davranış, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	,4357	,1782	2,4450	,0152	,0847	,7866
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	,7526	,3463	2,1733	,0307	,0706	1,4346
X.W	(b3 yolu)	-,2674	,1051	-2,5432	,0116	-,4745	-,0603
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		,1683	,0831	2,0259	,0438	,0047	,3319
Takım		-,0991	,0645	-1,5376	,1254	-,2261	,0278

R= ,1676, R²= ,0251, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.10.'da verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimin % 2,5'ini (R²= ,0251) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.10.'a göre takdir ve anlayışın bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (b = ,4357, %95 CI [,0847; ,7866], t =2,4450, p= < ,05). Yeterlilik engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b=,7526, p= <,05). 10. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yönlendirici Davranış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= -,2674, SH= ,1051, t= -2,5432, p= < ,05). Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır. Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi

arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.10.1’de verilmiştir.

Şekil 6.10.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.10.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcuların algıladığı yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide, bireysel spor ($b=0,168$, %95CI [0,004; 0,331], $t=2,025$, $p=,043$) düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b= -,0991$, %95CI [-,2261 ,0278], $t=-1,5376$, $p=,1254$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.11. Yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 11)

Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.11’de verilmiştir.

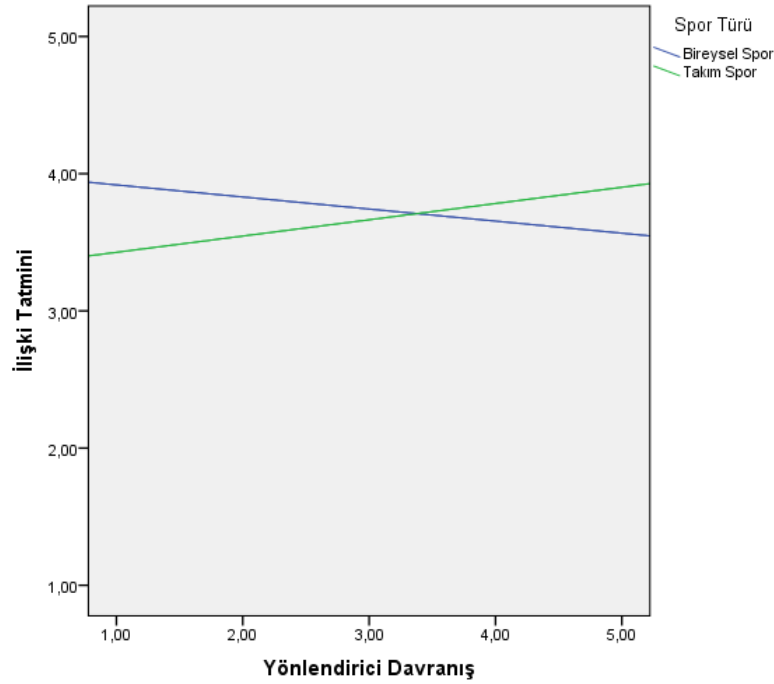
Tablo 6.11. Yönlendirici Davranış, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,2945	,1211	-2,4312	,0158	-,5331	-,0559
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,6978	,2354	-2,9642	,0033	-1,1614	-,2342
X.W	(b3 yolu)	,2065	,0715	2,8896	,0042	,0658	,3473
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		-,0880	,0565	-1,5579	,1205	-,1992	,0232
Takım		,1186	,0438	2,7056	,0073	,0323	,2049

R= ,1964, R²= ,0321, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 6.11.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki tatmini üzerindeki değişimin % 3,2’ini (R²= ,0321) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.11.’ye göre yönlendirici davranışın ilişki tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır (b = -,2945, %95 CI [-,5331; -,0559], t =-2,4312, p= < ,05). İlişki tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b=-,6978, p= <,05). 11. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yönlendirici Davranış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= ,2065, SH= ,0715, t= 2,8896, p= < ,05). Yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır. Yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki

ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.11.1’de verilmiştir.

Şekil 6.11.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.11.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide takım spor türü ($b=,1186$, %95CI $[,0323; ,2049]$, $t=2,8896$, $p=,0073$) pozitif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel spora ($b=-,0880$, %95CI $[-,1992; ,0232]$, $t= -1,5579$, $p=,1205$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.12. Yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 12)

Yönlendirici davranış alt boyutu ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.12’de verilmiştir.

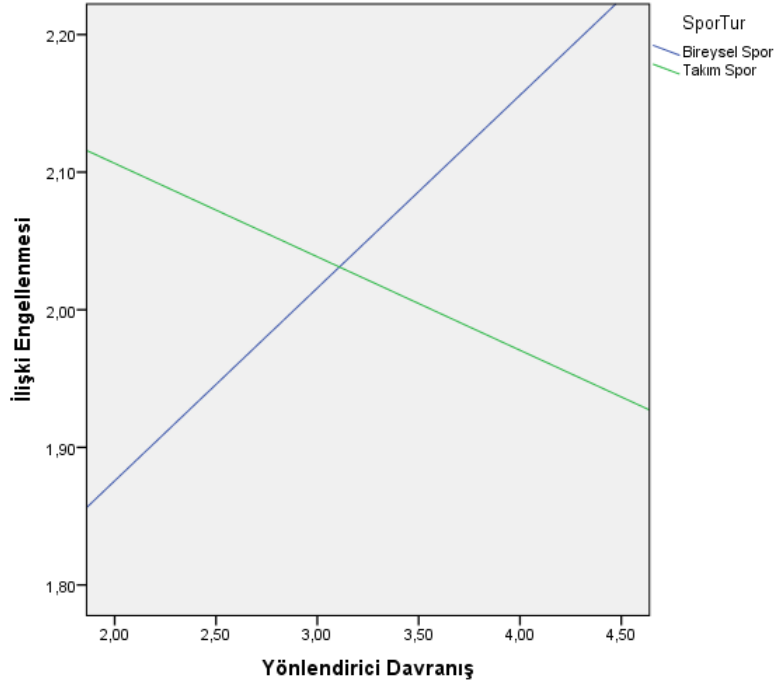
Tablo 6.12. Yönlendirici Davranış, İlişki Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	,3482	,1752	1,9872	,0480	,0031	,6932
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	,6467	,3404	1,8995	,0587	-,0238	1,3172
X.W	(b3 yolu)	-,2080	,1034	-2,0122	,0453	-,4116	-,0044
Şartlı Etki = Spor Türü							
Bireysel		,1401	,0817	1,7161	,0874	-,0207	,3010
Takım		-,0679	,0634	-1,0708	,2853	-,1927	,0570

R= ,1269, R²= ,0159, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 6.12.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki engellenmesi üzerindeki değişimin % 1,5’ini (R²= ,0159) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.12.’ye göre yönlendirici davranışın ilişki engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (*b* = ,3482, %95 CI [,0031; ,6932], *t* =1,9872, *p* < ,05). İlişki engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (*b*=-,6467, *p*= >,05). 12. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yönlendirici Davranış (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (*b*= -0,208, SH= 0,103, *t*= -2,01, *p*< ,05). Yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği

incelenerek daha net anlaşılmaktadır. Yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.12.1’de verilmiştir.

Şekil 6.12.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.12.1.’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor ($b = 0,1401$, %95 CI $[-0,0207, 0,3010]$) ve takım spor türüne ($b = -0,0679$, %95 CI $[-0,1927, 0,0570]$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir. Yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türü anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

6.13. Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 13)

Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.13.'de verilmiştir.

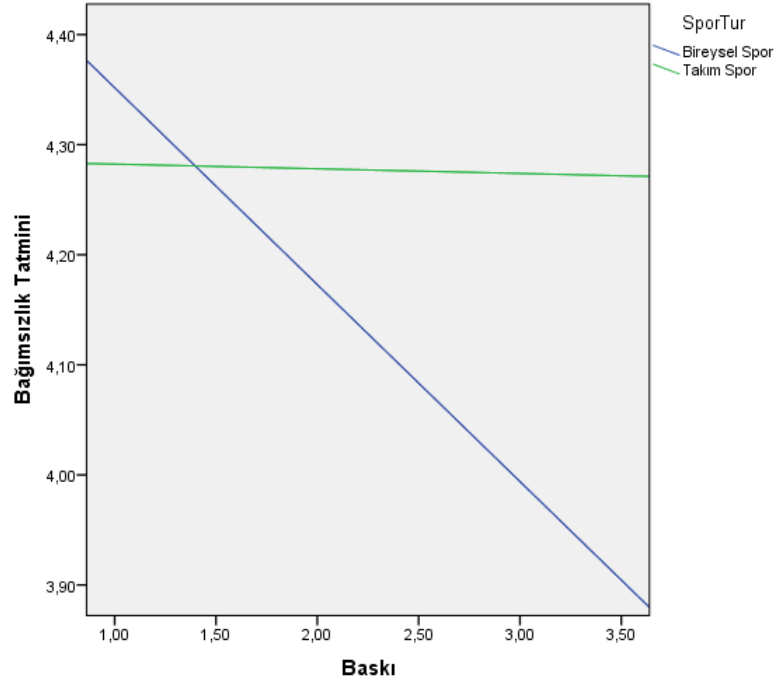
Tablo 6.13. Baskı, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,3536	,1053	-3,3592	,0009	-,5610	-,1463
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,2442	,1650	-1,4800	,1401	-,5691	,0808
X.W	(b3 yolu)	,1747	,0676	2,5862	,0103	,0417	,3078
Şartlı Etki = Spor Türü							
Bireysel		-,1789	,0466	-3,8383	,0002	-,2707	-,0871
Takım		-,0042	,0489	-,0861	,9315	-,1005	,0921

R= ,2742, R²= ,0247, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.13.'de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimin % 2,4'ünü (R²= ,0247) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.13.'e göre baskının bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır ($b = -,3536$, %95 CI [-,5610; -,1463], $t = -3,3592$, $p = > ,001$). Bağımsızlık tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır ($b = -,2442$, $p = > ,05$). 13. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Baskı (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır ($b = 0,174$, SH= 0,067, $t = -2,586$, $p = < ,05$). Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır.

Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.13.1’de verilmiştir.

Şekil 6.13.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Tablo 6.13.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide bireysel spor türü ($b=-,1789$, %95CI $[-,2707, -,0871]$, $t=-3,8383$, $p=,0002$) negatif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b=-,0042$, %95CI $[-,1005; ,0921]$, $t= -,0861$, $p= ,9315$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.14. Baskı ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 14)

Baskı alt boyutu ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Şekil 6.14’de verilmiştir.

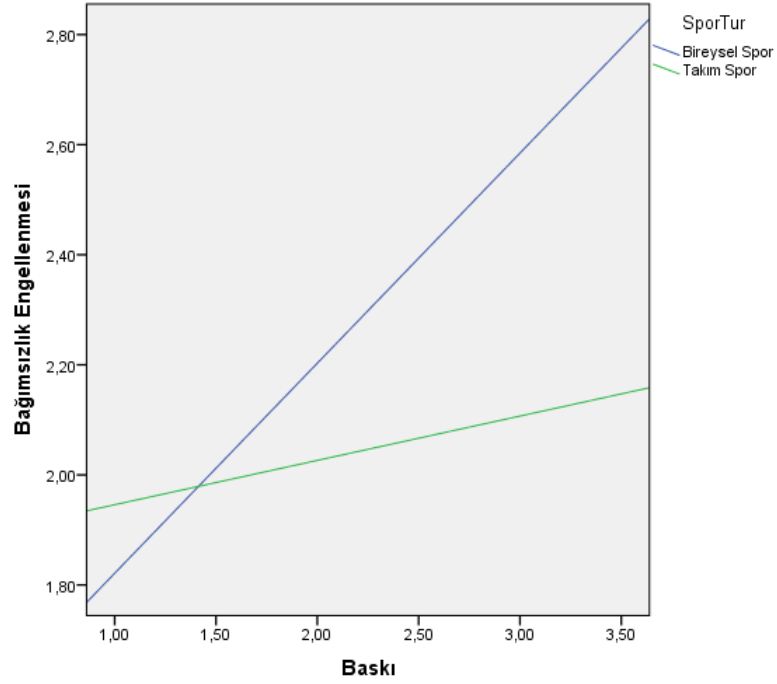
Tablo 6.14. Baskı, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X) (b1 yolu)	,6830	,1394	4,8976	,0000	,4083	,9576
Spor Türü (W) (b2 yolu)	,4258	,2185	1,9485	,0525	-,0046	,8562
X.W (b3 yolu)	-,3012	,0895	-3,3661	,0009	-,4775	-,1250
Şarh Etki = Spor Türü						
Bireysel	,3817	,0617	6,1823	,0000	,2601	,5033
Takım	,0805	,0648	1,2431	,2150	-,0471	,2081

R= ,4036, R²= ,0379, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.14.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimin % 3,7’sini (R²= ,0379) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.14.’e göre baskının bağımsızlık engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır (*b* = ,6830, %95 CI [,4083; ,9576], *t* = 4,896, *p* = < ,001). Bağımsızlık engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (*b*=,4258, *p*= >,05). 14. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Baskı (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negative yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (*b*= -,3012, SH= 0,895, *t*= -3,3661, *p*= < ,01). Baskı ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net

anlaşılmaktadır. Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.14.1’de verilmiştir.

Şekil 6.14.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.14.1.’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı baskı ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor ($b=.3817$, %95CI [0,2601, 0,5033], $t=6,182$, $p=0,000$) türü pozitif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b=,0805$ %95CI [-,0471; ,2081], $t=1,2431$, $p=,2150$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.15. Baskı ile yeterlik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 15)

Baskı alt boyutu ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide bireysel ve takım spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Şekil 6.15’de verilmiştir.

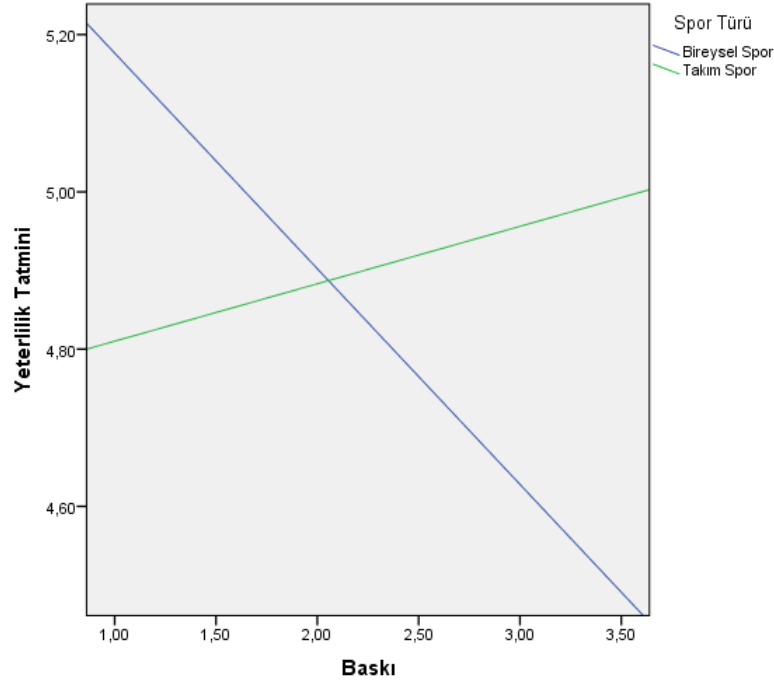
Tablo 6.15. Baskı, Yeterlik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X) (b1 yolu)	-,6216	,1469	-4,2322	,0000	-,9109	-,3323
Spor Türü (W) (b2 yolu)	-,7137	,2302	-3,1007	,0022	-1,1671	-,2604
X.W (b3 yolu)	,3473	,0943	3,6850	,0003	,1617	,5330
Şarh Etki = Spor Türü						
Bireysel	-,2743	,0650	-4,2173	,0000	-,4024	-,1462
Takım	,0731	,0682	1,0708	,2853	-,0613	,2074

R= ,2692, R²= ,0504, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.15.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimin % 5’ini (R²= ,0504) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.15.’e göre baskının yeterlilik tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır ($b = -,6216$, %95 CI [-,9109; -,3323], $t = -4,2322$, $p = < ,001$). Yeterlilik tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır ($b = -,7137$, $p = < ,01$). 15. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Baskı (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır ($b = 0,347$, SH= 0,0943, $t = 3,685$, $p = < ,001$). Baskı ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır.

Baskı ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.15.1’de verilmiştir.

Şekil 6.15.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Tablo 6.15.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı baskı ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide bireysel spor ($b=-.274$, %95CI [-0,4024, -0,1462], $t=-4,217$, $p=0,000$) türü negatif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b= ,0731$ %95CI [- ,0613; ,2074], $t= 1,0708$, $p= ,2853$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.16.1. Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 16)

Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Şekil 6.16'da verilmiştir.

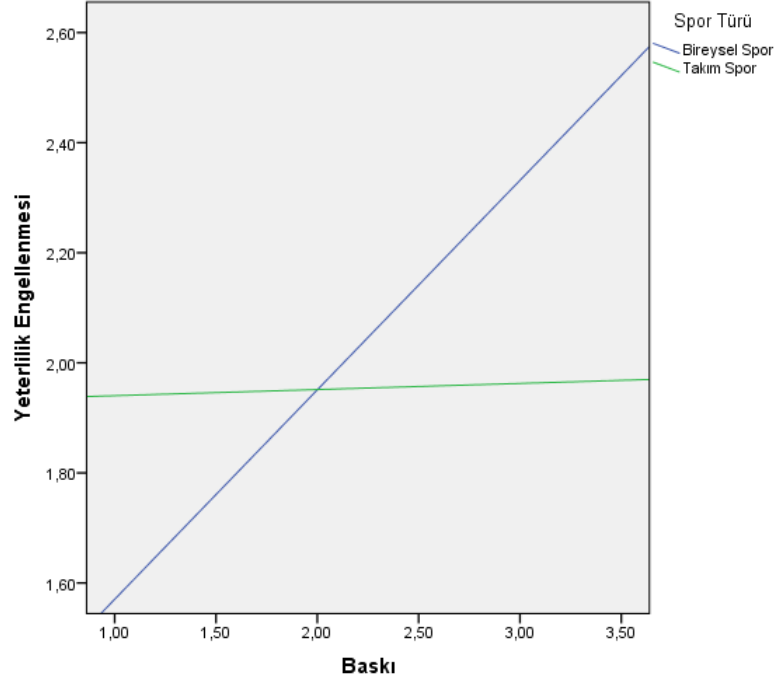
Tablo 6.16. Baskı, Yeterlik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X)	,7500	,1650	4,5467	,0000	,4251	1,0749
Spor Türü (W)	,7392	,2585	2,8594	,0046	,2301	1,2484
X.W	-,3694	,1059	-3,4899	,0006	-,5779	-1,1610
Şarh Etki = Spor Türü						
Bireysel	,3806	,0730	5,2104	,0000	,2367	,5245
Takım	,0111	,0766	,1455	,8845	-,1398	,1621

R= ,3173, R²= ,0438, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 6.16.'da verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimin % 4,3'ini (R²= ,0438) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.17.'ya göre baskının yeterlilik engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (*b* = ,7500, %95 CI [-,4251; 1,0749], *t* = 4,5467, *p* = < ,001). Yeterlilik engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır (*b*=,7392, *p*= <,01). 16. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Baskı (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negative yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (*b*= -,3694, SH= ,1059, *t*= -3,4899 , *p*= <,01). Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha

net anlaşılmaktadır. Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.16.1’de verilmiştir.

Şekil 6.16.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Tablo 6.16.1.’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor ($b=0,380$, %95CI [0,2367, 0,5245], $t=5,210$, $p=0,000$) türü pozitif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b=,0111$ %95CI [,1398; ,1621], $t=,1455$, $p=,8845$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.17. Baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 17)

Baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Şekil 6.17’de verilmiştir.

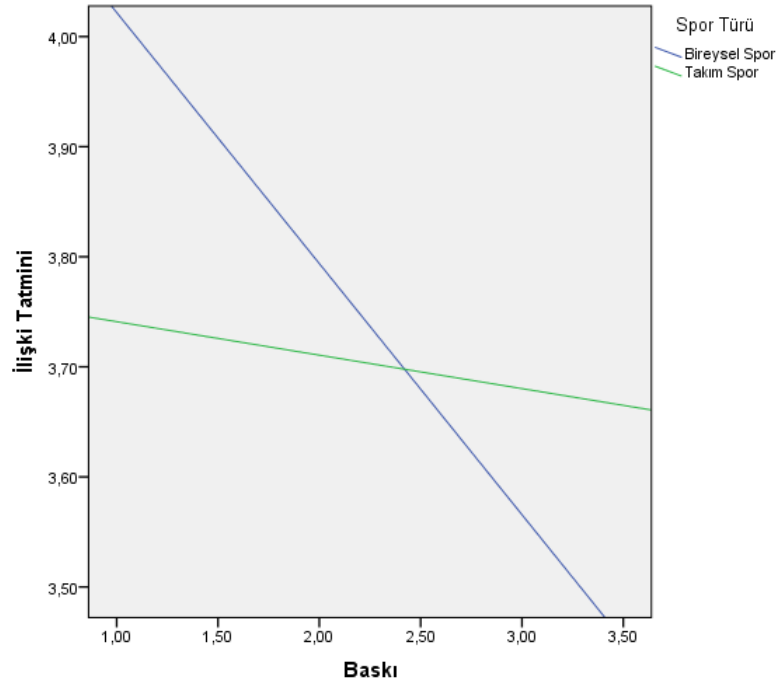
Tablo 6.17. Baskı, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		b	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,4258	,1142	-3,7288	,0002	-,6507	-,2009
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,4785	,1790	-2,6738	,0080	-,8310	-,1260
X.W	(b3 yolu)	,1977	,0733	2,6979	,0075	,0534	,3420
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		-,2281	,0506	-4,5111	,0000	-,3277	-,1285
Takım		-,0304	,0530	-,5732	,5671	-,1349	,0741

R= ,2782, R²= ,0269, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.17.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki tatmini üzerindeki değişimin % 2,6’ini (R²= ,0269) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.17.’ye göre baskının ilişki tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak negatif yönde anlamlıdır ($b = -,4258$, %95 CI [-,6507; -,2009], $t = -3,7288$, $p = < ,001$). İlişki tatmine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır ($b = -,4785$, $p = < ,01$). 17. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Baskı (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır ($b = ,1977$, $SH = ,0733$, $t = 2,6979$, $p = < ,01$). Baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır.

Baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.17.1’de verilmiştir.

Şekil 6.17.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.17.1.’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide bireysel spor türü ($b=-,2281$, %95CI [-,3277, -,1285], $t=-4,5111$, $p=0,000$) negatif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b=-,0304$ %95CI [-,1349; ,0741], $t= -,5732$, $p= ,5671$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.18. Baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 18)

Baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.18’de verilmiştir.

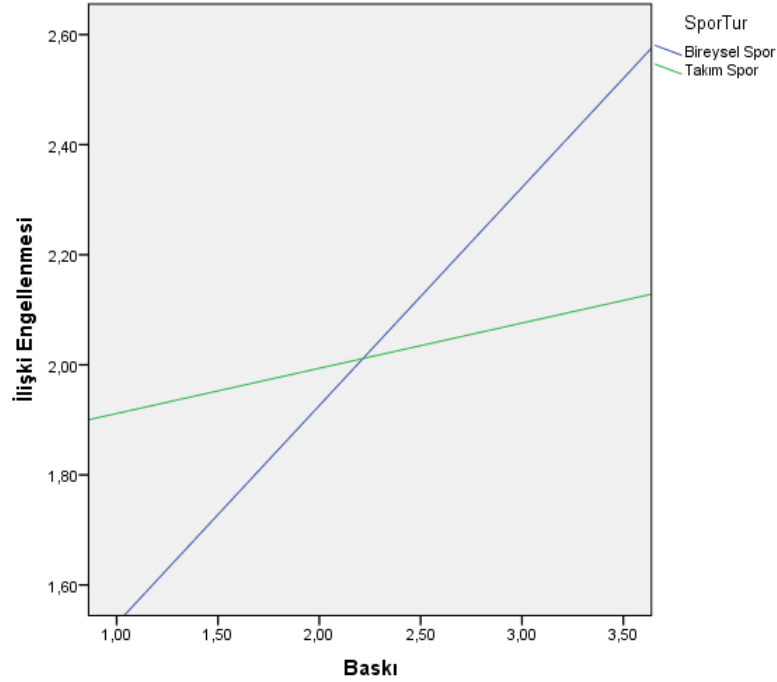
Tablo 6.18. Baskı, İlişki Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X)	,7103	,1599	4,4423	,0000	,3954	1,0252
Spor Türü (W)	,6958	,2506	2,7770	,0059	,2023	1,1894
X.W	-,3141	,1026	-3,0611	,0024	-,5162	-,1120
Şarh Etki = Spor Türü						
Bireysel	,3962	,0708	5,5961	,0000	,2568	,5356
Takım	,0821	,0743	1,1056	,2700	-,0642	,2284

R= ,3394, R²= ,0332, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.18’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimin % 3,3’ünü (R²= ,0332) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.18.’e göre baskının ilişki engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (*b* = ,7103, %95 CI [,3954; 1,0252], *t* = 4,4423, *p* = < ,001). İlişki engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır (*b*=,6958, *p*<,01). 18. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Baskı (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (*b*= -,3141, SH= ,1026, *t*= -3,0611, *p*= < ,01). Baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü negatif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha

net anlaşılmaktadır. Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.18.1’de verilmiştir.

Şekil 6.18.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.18.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor türü ($b = ,3962$, %95CI [$,2568$; $,5356$], $t = 5,5961$, $p = 0,000$) pozitif yönde düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b = ,0821$ %95CI [$-,0642$; $,2284$], $t = 1,1056$, $p = ,2700$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir.

6.19. Aktif katılım ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 19)

Aktif katılım ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.19’da verilmiştir.

Tablo 6.19. Aktif Katılım, Bağımsızlık Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,0972	,1101	-,8830	,3781	-,3142	,1197
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	,0294	,1419	,2075	,8358	-,2501	,3089
X.W	(b3 yolu)	,0668	,0718	,9308	,3529	-,0746	,2083

R= ,1550, R²= ,0034, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.19.’da verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimin % 0,3’ünü (R²= ,0034) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.19.’ya göre aktif katılımın bağımsızlık tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak anlamlı değildir (b = -,0972 , %95 CI [-,3142; ,1197], t =-,8830 p= > ,05). Bağımsızlık tatminine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=,0294, p= >,05). 19. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Aktif katılım (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= ,0668, SH= ,0718, t= 0,9308, p= > ,05).Aktif katılım ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.20. Aktif katılım ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 20)

Aktif katılım ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.20’de verilmiştir.

Tablo 6.20. Aktif Katılım, Bağımsızlık Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X)	,2258	,1522	1,4835	,1392	-,0740	,5255
Spor Türü (W)	,0163	,1961	,0831	,9338	-,3700	,4026
X.W	-,1476	,0992	-1,4875	,1381	-,3430	,0478

R= ,1550, R²= ,0034, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.20.’da verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık engellenmesi üzerindeki değişimin % 0,3’ünü (R²= ,0034) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.20.’ye göre aktif katılımın bağımsızlık engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak anlamlı değildir (b = ,2558 , %95 CI [-,0740; ,5255], t =1,4835, p= > ,05). Bağımsızlık engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=,0163, p= >,05). 20. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Aktif katılım (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= -,1476, SH= ,0992, t= -1,4875, p= > ,05). Aktif katılım ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.21. Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 21)

Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.21’de verilmiştir.

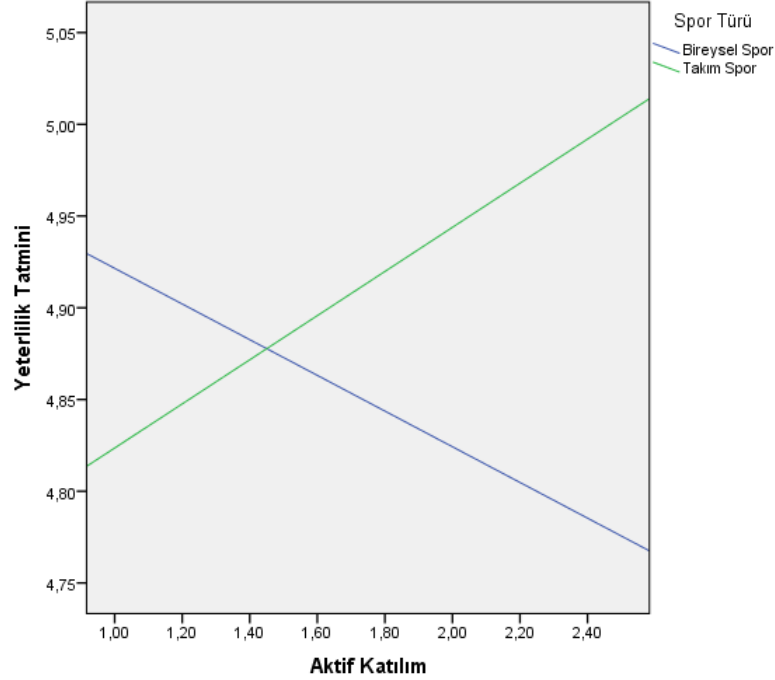
Tablo 6.21. Aktif Katılım, Yeterlik Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,3148	,1537	-2,0484	,0416	-,6175	-,0121
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,3154	,1981	-1,5926	,1125	-,7055	,0746
X.W	(b3 yolu)	-,3141	,1002	2,1708	,0309	,0202	,4149
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		-,0973	,0673	-1,4461	,1494	-,2598	,0352
Takım		,1202	,0743	1,6191	,1067	-,0260	,2665

R= ,1439, R²= ,0185, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.21.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimin % 1,8’ünü (R²= ,0185) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.21.’ye göre aktif katılımın yeterlilik tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (*b* = -,3148, %95 CI [-,6175; -,0121], *t* = -2,0484, *p* = < ,05). Yeterlilik tatmininin spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır (*b*=-,3154, *p*= >,01). 21. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yeterlilik tatmini (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (*b*= -,3141, SH= ,1002, *t*= 2,1708, *p*= < ,05). Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha

net anlaşılmaktadır. Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.21.1’de verilmiştir.

Şekil 6.21.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.21.1.’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide bireysel spor türü ($b = -0,097$, %95 CI $[-0,2298, -0,0260]$ $t = -1,446$, $p = 0,149$) ve takım spor türü ($b = 0,120$, %95 CI $[0,0260, 0,2665]$ $t = 1,619$, $p = 0,106$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişki bireysel veya takım sporuna göre farklılık göstermemektedir.

6.22. Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 22)

Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.22’de verilmiştir.

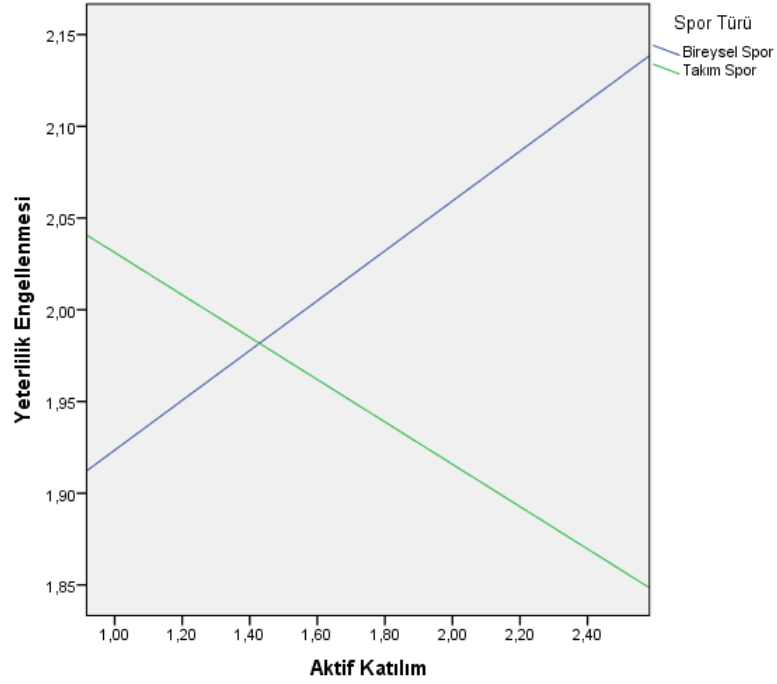
Tablo 6.22. Aktif Katılım, Yeterlilik Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	,3870	,1751	2,2096	,0280	,0421	,7320
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	,3589	,2257	1,5903	,1130	-,0856	,8034
X.W	(b3 yolu)	-,2512	,1142	-2,1999	,0287	-,4761	-,0263
Şarh Etki = Spor Türü							
Bireysel		,1358	,0767	1,7711	,0778	-,0152	,2868
Takım		-,1154	,0846	-1,3638	,1739	-,2821	,0513

R= ,1499, R²= ,0189, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.22.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimin % 1,8’ünü (R²= ,0189) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.22’ye göre aktif katılımın yeterlilik engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (*b* = ,3870, %95 CI [,0421; ,7320], *t* = 2,2096, *p*= < ,05). Yeterlilik engellenmesi spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmamıştır (*b*=,3589, *p*= >,01). 22. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Yeterlilik engellenmesi (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negative yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (*b*= -,2512, SH= ,1142, *t*= -2,1999, *p*= < ,05). Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha net anlaşılmaktadır. Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki

ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.22.1’de verilmiştir.

Şekil 6.22.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.22.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor türü ($b = ,1358$, %95 CI $[-,0152, ,2868]$ $t = 1,771$, $p = ,077$) ve takım spor türü ($b = -,115$, %95 CI $[-,2821, ,0513]$ $t = -1,368$, $p = ,173$) bulguları istatistiksel olarak anlamlı değildir. Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişki bireysel veya takım sporuna göre farklılık göstermemektedir.

6.23. Aktif katılım ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 23)

Aktif katılım ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.23’de verilmiştir.

Tablo 6.23. Aktif Katılım, İlişki Tatmini, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı							
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu)	-,0811	,1209	-,6705	,5032	-,3192	,1571
Spor Türü (W)	(b2 yolu)	-,1264	,1558	-,8114	,4179	-,4333	,1804
X.W	(b3 yolu)	,0499	,0788	,6335	,5270	-,1053	,2052

R= ,0536, R²= ,0016, n= 254 , LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.23.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki tatmini üzerindeki değişimin % 0,1’ini (R²= ,0016) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.23.’ye göre aktif katılımın ilişki tatmini üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak anlamlı değildir (b = -,0811 , %95 CI [-,3192; ,1571], t =-,6705, p > ,05). Yeterlilik engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b=-,1264, p >,05). 23. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Aktif katılım (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) anlamlı olarak bulgulanmamıştır (b= ,0499, SH= ,0788, t= 0,6335, p> ,05). Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahip değildir.

6.24. Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyicilik etkisine ilişkin bulgular (Hipotez 24)

Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyiciliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 6.24’de verilmiştir.

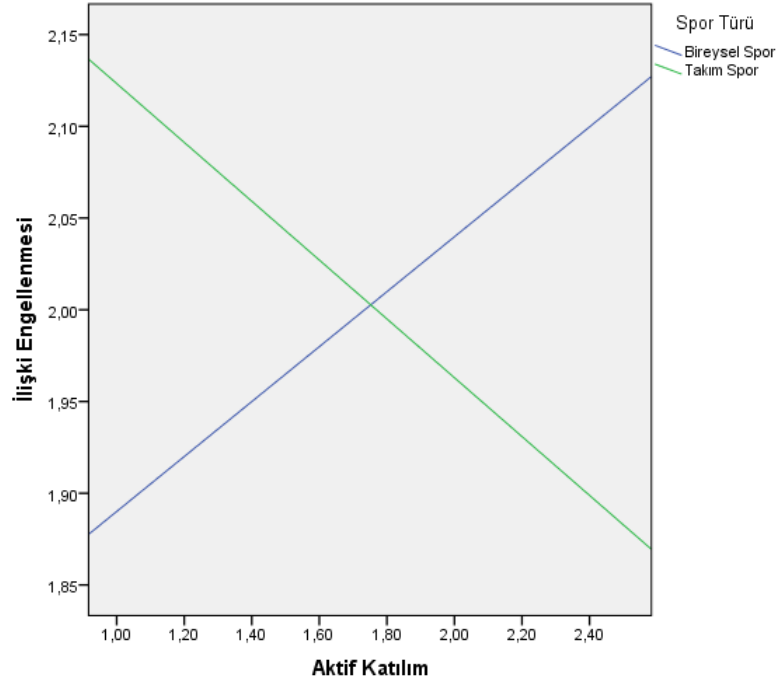
Tablo 6.24. Aktif Katılım, İlişki Engellenmesi, Spor Türü Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>b</i>	SH	t	p	LLCU	ULCI
Bağımlı Değişken: Ailenin Katılımı						
Takdir ve Anlayış (X)	(b1 yolu) ,4599	,1705	2,6981	,0074	,1242	,7956
Spor Türü (W)	(b2 yolu) ,5434	,2196	2,4739	,0140	,1108	,9760
X.W	(b3 yolu) -,3101	,1111	-2,7906	,0057	-,5290	-,0913
Sarılı Etki = Spor Türü						
Bireysel	,1498	,0746	2,0072	,0458	,0028	,2967
Takım	-,1604	,0824	-1,9471	,0526	-,3226	,0018

R= ,0536, R²= ,0016, n= 254, LLCI: En düşük güven aralığı, ULCI: En yüksek güven aralığı, Standardize olmayan beta katsayıları raporlanmıştır. (*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001)

Tablo 6.24.’de verilen regresyon analizi sonuçlarına göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki engellenmesi üzerindeki değişimin % 0,1’ini (R²= ,0016) açıkladığı görülmüştür. Tablo 6.24.’ye göre aktif katılımın ilişki engellenmesi üzerindeki etkisi (b1 yolu) istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlıdır (b = -,0811 , %95 CI [-,3192; ,1571], t =-,6075, p = < ,05). Yeterlilik engellenmesine spor türünün etkisi (b2 yolu) ise pozitif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b=,5434, p= < ,05). 24. Hipotezin desteklenip desteklenmediğini test etmeden önce düzenleyici etkinin anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Aktif katılım (X=bağımsız değişken) ile spor türü (W= düzenleyici değişken) değişkeninin etkileşimi (X.W) ile ilgili sonuç (b3 yolu) negatif yönde anlamlı olarak bulgulanmıştır (b= -,3101, SH= ,1111, t= -2,7906, p= < ,05). Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Spor türünün düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amacıyla bootstrap tekniği kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen tahminler, yanlışlık hatasından arındırılması için %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Düzenleyici etki eğim grafiği incelenerek daha

net anlaşılmaktadır. Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkinin spor türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin eğim grafiği Şekil 6.24.1’de verilmiştir.

Şekil 6.24.1 Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Şekil 6.24.1’de görüldüğü gibi adolesan sporcunun algıladığı aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide bireysel spor ($b= 0,149$, %95CI $[0,0028, 0,2967]$, $t=2,007$, $p=0,045$) türü düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporuna ($b= -,1604$ %95CI $[-,3226; ,0018]$, $t= -1,9471$, $p= ,0526$) ait bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir. Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişki bireysel veya takım sporuna göre farklılık göstermemektedir.

7. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma kapsamında ayrıca adolesan sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlar ile ebeveyn katılım algıları arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

7.1. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları İle Ebeveynin Takdir Ve Anlayış Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 1, 2, 3, 4, 5, 6)

Adolesan sporcuların algıladıkları takdir ve anlayış ile bağımsızlık tatmini arasındaki spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimini % 1,5'ini açıkladığı ve adolesan sporcuların bağımsızlık tatminlerine spor türünün düzenleyici rolünün pozitif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre hem bireysel hem de takım sporcularının takdir ve anlayış algıları arttıkça bağımsızlık tatminlerinin arttığı görülmektedir. Ancak bu etki bireysel ve takım sporcularında farklılık göstermektedir. Bireysel sporcuların algıladıkları takdir ve anlayışın bağımsızlık tatmini artışı üzerindeki etkisi takım sporcularına göre daha güçlüdür. Bu sonuçlara benzer bir araştırma Joussemet ve ark. (2008) tarafından yapılmıştır. Araştırmada ebeveyn desteğinin ergenlerin bağımsızlığı teşvik ettiği bulunmuştur. Başka bir araştırmada Kosta ve ark. (2019) destekleyici ebeveynlik uygulamasının (bağımsızlık desteği, yapısı ve sıcaklığı) ihtiyaçların karşılanmasını ve uyumunu artırdığını, engelleyici ebeveynlik uygulamasının (psikolojik kontrol, kaos ve reddedilme) ihtiyaçların karşılanması ve uyumu üzerinde ters etkiye sahip olduğunu bulmuştur. Ebeveyn desteği, çocuğun zevk alması ve coşkusu, özerkliği ve spor becerisini kendi kendine algılaması gibi spor katılımıyla ilgili çeşitli faktörlerle ilişkilendirilmiştir (Gagné ve ark, 2003). Bunlara ek olarak farklı bir çalışmada yüksek anne-baba desteğinin düşük olumsuz duygu ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Kocayörük, 2012).

Adolesan sporcuların algıladıkları takdir ve anlayış ile yeterlilik tatmini arasındaki spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimini % 2,8'ünü açıkladığı ve adolesan sporcuların yeterlilik tatminleri üzerinde spor türünün düzenleyici rolünün pozitif etkisi olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre hem bireysel hem de takım sporcularının takdir ve anlayış algıları arttıkça yeterlilik tatminlerinin arttığı görülmektedir. Ancak bu etki bireysel ve takım sporcularında farklılık göstermektedir. Bireysel sporcuların algıladıkları takdir ve anlayış algıları arttıkça yeterlilik tatmini üzerindeki etkisi takım sporcularına göre daha güçlüdür. Charbonneau ve Camire (2020) tarafından yapılan niteliksel araştırmada adolesan bir sporcu babasının gelecekteki performansını geliştirmeye odaklanan maç sonrası sohbeti başlattığında kendini daha yetkin hissetmiştir. Aynı çalışmadaki bir diğer adolesan sporcu babasının kötü bir performanstan sonra onunla sözlü olarak ilgilenmeme kararının durumu nasıl daha da kötüleştirdiğini belirtmiştir. Araştırma sonucunda sporcular, genel olarak ebeveynlerinin sözlü teşvik biçimlerinin kendilerini desteklenmiş hissettiklerini paylaşmıştır. Araştırma ebeveynin takdir ve anlayışının ifade etmesinin sporcuların yeterlilik ihtiyaçlarını tatminine katkı sağladığını destekler niteliktedir. Gribble ve arkadaşlarına göre (1993), olumlu ebeveyn tutumu düzeylerinin çocuğun yeteneklerinin sevgi, ilgi ve takdir edilmesi, çocukların etkinliklerine ebeveyn katılımı ve yapı biçiminde cesaretlendirme ile karakterize edilmiştir. Bunun yanı sıra başka bir araştırmada Hemery (1986), dünya çapında sporda yüksek başarı gösteren 63 kişiyle görüşmüştür. Bu sporcuların büyük çoğunluğun ebeveynlerinin destekleyici ve cesaret verici olduğunu, istikrarlı ve güvenli bir ortam sağladığını ve onları zorlamadığını bildirmiştir. Sporda yüksek başarı gösteren sporcular ebeveyn desteğinin önemini vurgulamışlardır. Ebeveynin takdir ve anlayışı tek başına sportif başarıyı getirmese de bu sürece katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda çıkan sonuçlar literatürdeki çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Uluslararası alanyazına bakıldığında yapılan bir araştırmada sporcular, maç öncesi ve sonrasında ebeveynlerinden koşulsuz övgü almanın motivasyon düzeylerini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir (Keegan ve diğerleri, 2010). Bir diğer araştırmada;

Giannitsopoulou ve ark. (2010) jimnastik ve yüzme sporu yapan sporcuların basketbol ve voleybol sporu yapan sporculara göre daha fazla takdir ve anlayış algıladıklarını bulmuşlardır. Bizim çalışmamızda da hem bireysel hem takım sporcularında takdir ve anlayış algıları arttıkça bağımsızlık tatminlerinin artması Giannitsopoulou ve arkadaşlarının yaptığı çalışmayı bu yönüyle destekler niteliktedir.

7.2. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları İle Ebeveyn Yönlendirici Davranış Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 7, 8, 9, 10, 11, 12)

Adolesan sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık engellenmesi üzerindeki değişimini % 2,7'sini açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış arttıkça bağımsızlık engellenmesinin arttığı bulunmuştur. Bu sonucu destekleyen bir çalışmada ebeveynler ve sporcular, ebeveynlerin çocuklarının sorunlarını bağımsız olarak çözmelerine izin vermenin önemini tartıştılar. Sorunlarla baş etmelerinde genç sporculara müdahale etmediler ancak, sorunlar çözülmediğinde, ebeveynler dahil olmak zorunda hissettiler. Araştırmacılar bu durumlarda, bağımsızlığın azaldığını bulmuştur (Charbonneau & Camire'nin 2020). İlgili başka bir çalışmada yönlendirici ebeveynlik tarzının, çocuk sporcuların özerkliğini kesintiye uğrattığını göstermiştir (Holt, Tamminen, Black, Mandingo ve Fox, 2009).

Adolesan sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimini % 2,5'ini açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış arttıkça yeterlilik engellenmesi artmıştır. İlgili araştırmalara bakıldığında sporcunun ebeveyne yönelik yönlendirici davranış algısı,

sporunun yeterlilik algısı ile olumsuz bir şekilde ilişkilendirilmiştir (Boiché ve ark., 2011; Chan ve ark., 2019).

Adolesan sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki tatmini üzerindeki değişimini % 3,2'sini açıkladığını ve takım sporu yapan sporcuların yönlendirici davranış algısı arttıkça ilişki tatmininin arttığı bulunmuştur. Hanrahan ve Cerin (2008), göre; bireysel spor yapan sporcuları, takım sporu sporcularına göre olumlu ve olumsuz olaylar karşısında daha fazla içsel atıflar yapmaktadırlar. Bireysel spor sporcularının daha fazla içsel atıf yapması ve performanslarını başkaları tarafından daha az yönlendirilebilir olarak algılaması mantıklıdır, çünkü övgü veya suçlamanın atfedilebileceği takım arkadaşları yoktur. Bunu ek olarak farklı bir çalışmada sporcular ebeveynlerinin tüm takımı cesaretlendirmesini, kazandıkları veya kaybettikleri yerine çabalarına odaklanmalarını, diğer sporcularla olumlu etkileşim kurmalarını ve olumlu veya olumsuz aşırı duygularını kontrol etmelerini istediklerinden bahsetmişlerdir (Knight ve ark., 2011). Bu çalışmalar, bizim çalışmamızda ki bulguları destekler niteliktedir. Bireysel sporcuların içsel atıfta bulunmaları kendi değerlendirmelerini yapmaları takım sporcularına göre daha kolay olabilir. Çünkü takım spory yapan sporcular, bireysel sporlardan gelen sporculara kıyasla bireysel performanslarının farkında değildir (Hanrahan ve Biddle, 2002). Ayrıca takım sporcuları herhangi bir psikolojik sorun yaşadıklarında bu sorunlarını çözebilmek için yardım arama ve almayı daha çok talep ederler. Bu sonuç takım sporcusu olmanın, paylaşmaya, yardım etme ve almaya açık olmanın, birlikte hareket edebilme yetisinin gelişmiş olmasının neticesi olarak düşünülmektedir (Duyan, 2014). Bu durumda takım içerisinde kendi değerlendirmelerini yapmakta zorlanan sporcular aileleri tarafından yönlendirilmek isteyebilir. Uygun yönlendirme takım sporcularının ilişki ihtiyaçlarını besleyebilir. Ayrıca Duyan'a (2014) göre; 15-18 yaş grubunda olan sporcu, ergenliğin sonlarına doğru bir dönemi yaşamakta, içinde bulunduğu toplumun onu artık çocuk gibi görmeyi bırakmasına rağmen yetişkin rolü ve işlevini tam olarak vermemektedir. Bu dönem içerisinde olan sporcuların yardım aramanın önemini daha çok kabullenmeye

başladıkları ve yardım almaya meyil ettikleri için (Duyan ,2014) yönlendirici davranışı yardım almak olarak görebilirler.

7.3. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları İle Ebeveyn Baskısı Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)

Adolesan sporcuların algıladıkları baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık tatmini üzerindeki değişimini % 2,4'ünü açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladıkları baskı arttıkça bağımsızlık tatminlerinin azaldığı bulunmuştur.

Adolesan sporcuların algıladıkları baskı ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin bağımsızlık engellenmesi üzerindeki değişimini % 3,7'sini açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladıkları baskı arttıkça bağımsızlık engellenmesinin arttığı bulunmuştur. Ryan ve Deci (2017), özerklik ihtiyaçlarının engellenmesi bireylerde bir zorlayıcılık duygusu yaratacağını belirtmiştir.

Adolesan sporcuların algıladıkları baskı ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimini % 5'ini açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladığı baskı arttıkça yeterlilik tatminlerinin azaldığı bulunmuştur. Bu sonuca göre bireysel spor yapan sporcularda baskının yeterlik ihtiyacına negatif bir etkisi olduğu görülmüştür. Charbonneau ve Camire'ya (2020) yaptıkları araştırmada ebeveynler tarafından verilen sözlü olmayan duygusal tepkilerin, sporcuların algılanan yeterliliğini de etkiledikleri için dikkate alınmasının gerektiğini vurgulamıştır. Bu bulguları araştırmayı destekler niteliktedir.

Adolesan sporcuların algıladıkları baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimini % 4,3' ünü açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıları baskı arttıkça yeterlilik engellenmelerinin arttığı bulunmuştur. Bu bulguya paralel olarak; Charbonneau & Camire (2020), genç sporcular ebeveyninin sözel olmayan davranışlarını cezalandırıcı bir ortam oluşturduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar ebeveynin maç sonrasında tribünü terk etmesi, sinirlenmesi ve bunu sporcuyu yansıtmalarının sporcunun yeterlilik duygusu üzerinde olumsuz bir etki yarattığını gözlemlemiştir. Buna ek olarak; yeterlilik ihtiyaçlarının karşılanmaması, aşağılık ve çaresizlik duygularına yol açma eğilimindedir (Ryna ve Deci, 2017).

Adolesan sporcuların algıladıkları baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki tatmini üzerindeki değişimini % 2,6' sını açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladıkları baskı arttıkça ilişki tatminlerinin azaldığı bulunmuştur. Adolesan sporcuların algıladıkları baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki engellenmesi üzerindeki değişimini % 3,3' ünü açıkladığını ve bireysel spor yapan sporcuların algıladıkları baskı arttıkça ilişki engellenmelerinin arttığı bulunmuştur.

Çocukların sporda ebeveynleri tarafından kontrol edildiğini hissettiklerinde baskı algısını teşvik eder (Wuerth ve ark.; 2004). Ebeveyn baskısı, çocuk sporcuların zihninde yüksek ve hatta ulaşılabilir beklentileri simgeleyen ebeveyn davranışları olarak tanımlanmıştır (Leff ve Hoyle, 1995). Ebeveyn baskısı, tehdit edici bir ortam algısı, hoşnutsuzluk, kaygı ve olumsuz etki gibi spor performansı ile ilgili olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmiştir (Gould ve ark., 2008; O'Rourke ve ark., 2011). Ebeveyn katılımı, çocuklarını destekliyorsa olumlu bir motivasyon iklimi yaratmaya yardımcı olurken, çocuklarına baskı yapıyorsa ve kaygı kaynağıysa olumsuz olabileceğini (Stein, Raedeke ve Glenn, 1999) literatürdeki çalışmalarda desteklemektedir. Literatürde görülen aile baskısının

etkilerinin sporcuların temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasını etkileyebileceğini düşünölmektedir. Çalışmamızda sporcuların algıladıkları baskının temel psikolojik ihtiyaçlarını tatmin etmediğini aynı zamanda da engellediğini göstermiştir. Bireysel sporcuların takım sporcularına göre bu baskıyı daha fazla hissettikleri bulunmuştur. Ryan ve Deci'ye (2017) göre ilişki ihtiyaçlarının tatmini, bireylerin başkalarıyla kaliteli bir ilişki içinde olduklarını hissetmelerini sağlayacak, yeterlilik ihtiyaçlarının tatmini, bireylerin kendilerini üretken hissetmelerini sağlayacak ve özerklik ihtiyaçlarının tatmini, bireyleri davranış seçimlerini kontrol etmeye teşvik edecektir. Buna zıt bit şekilde ilişki gereksinimlerindeki hayal kırıklığı, bireyleri bir reddedilme ve yabancılaşma duygusu hissetmeye teşvik edebilir (Ryan ve Deci, 2017). Psikolojik ihtiyaç tatmini ile hayal kırıklığı arasındaki ilişkinin asimetrik olduğunu bu nedenle düşük ihtiyaç tatmini, ihtiyaç engellenmesinin bir koşul değildir. Aksine, yüksek bir ihtiyaç engellenmesi, düşük bir ihtiyaç tatmini anlamına gelir (Vansteenkiste ve Ryan, 2013). Bu bilgilerle birlikte temel psikolojik ihtiyaç doyumu ve engellenme farklı kurgular olarak göröldüğünden, bireylerin aynı anda hem yüksek doyum hem de yüksek hayal kırıklığı yaşadığını bulmak mümkündür (Nishimura ve Suzuki, 2016; Valle ve ark., 2018; Rodrigues ve ark., 2019; Liga ve ark., 2020). Araştırmamızda bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıça ihtiyaçları tatmin edilmesi azalırken engellenmesi artmıştır. Bulgularımız Vansteenkiste ve Ryan'ın (2013) belirttiği ihtiyaç tatmini ve engellenmesi arasındaki asimetrik dengeyi desteklemektedir.

Lee ve MacLean (2006) çocukların daha düşük baskı istediklerinde daha düşük ebeveyn katılımı tercih ettiğini bulmuştur. Çalışmamızda bireysel sporcuların algıladıkları baskının sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarını tatmin etmediği aynı zamanda engellediği bulgularından yola çıkarak özellikle bireysel sporcularının Lee ve MacLean'ın bulguların uygun taleplerde bulunabileceğini öngörüyoruz. Çünkü psikolojik ihtiyaçların engellenmesinin (Bartholomew ve ark., 2011) olumsuz duygu ve durumları teşvik ettiği, ihtiyaçlar tatmin edildiğinde (Sheldon ve ark.,1996; Reis ve ark., 2000) olumlu duyguların yaşandığı araştırmalar tarafından bulgulanmıştır.

Yıldırım'a göre (2011), bireysel sporlarda sorumluluk sadece sporcudadır. Başarı ya da başarısızlık sporcunun kendisine aittir. Bu durumda bireysel spor dallarında spor yapan sporcuların daha fazla stres yaşamasına sebep olmaktadır. Hancı'ya (2017) göre de başarı ve başarısızlık bütün takıma pay edildiğinden dolayı takım sporcularının sorumlulukları ve ruhsal zorlanmaları daha azdır. Özbekçi (1989), farklı spor dallarında yapmış olduğu araştırmada, atletizm sporcularının basketbol ve voleybolculara göre müsabaka ortamı baskısını daha yoğun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Adolesan sporcuların algıladıkları ebeveyn baskısı ile temel psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolü incelendiğinde özellikle baskının bireysel sporcular tarafından daha yoğun hissedildiği ve temel psikolojik ihtiyaçlara etki ettiğini bulgusuna ulaştık. Çalışmalar (Yıldırım, 2011; Hancı, 2017; Özbekçi, 1989) bireysel ve takım sporcularına dair belirttiklerini bulgularımızı açıklar niteliktedir.

7.4. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları İle Ebeveynin Aktif Katılım Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolünün İncelenmesi (Hipotez 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)

Adolesan sporcuların algıladıkları aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik tatmini üzerindeki değişimini % 1,5'ini açıkladığı ve adolesan sporcuların yeterlilik tatmini üzerinde spor türünün düzenleyici rolünün pozitif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Ancak hem bireysel hem de takım sporcularının aktif katılım algıları yeterlilik tatmini üzerinde güçlü bir etkisi görülmemektedir.

Adolesan sporcuların algıladıkları aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin yeterlilik engellenmesi üzerindeki değişimini % 1,5'ini açıkladığı ve adolesan sporcuların ilişki engellenmesi üzerinde spor türünün düzenleyici rolünün pozitif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Ancak hem bireysel

hem de takım sporcularının aktif katılım algıları yeterlilik engellenmesi üzerinde etkisi görülmemektedir.

Adolesan sporcuların algıladıkları aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki spor türünün düzenleyici rolünü test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre analize dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin ilişki engellenmesi üzerindeki değişimini % 1,5'ini açıkladığı ve adolesan sporcuların bağımsızlık tatminlerini üzerinde bireysel spor türünün pozitif yönde düzenleyici etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bulguyu destekleyen Charbonneau ve Camire'nin (2020) yaptığı bir niteliksel araştırmada baba sporunun tüm antrenmanlarına katılmasının sporunun spora katılımına olan koşulsuz ilgisini gösterdiğine inanmasına rağmen, sporcu bu katılımı destekleyici olarak algılanmak yerine, babasının antrenmanlarına katılımını kontrolcü olarak değerlendirmiştir. Bu tür ebeveyn davranışları, gençler için sağlıklı spor deneyimlerine yol açabilen aşırı katılım ile uyumludur (Hellstedt, 1987). Gençlerin ergenlik dönemindeki gelişimi kendi kendini yönetme fırsatları sağlayan akranlarıyla güvenli ilişkiler oluşturmaktan oluşur (Spaeth, Weichold ve Silbereisen, 2015). Ebeveynlerin spor etkinliklerine ısrarlı katılımı, çocukların bunu kontrol edici olarak algıladıkları durumlarda zamanla olumsuz olabilir (Charbonneau & Camiré, 2020). Giannitsopoulou ve ark., (2010) yaptıkları çalışmada bireysel spor yapan sporcular takım sporcularına göre daha yüksek aktif katılım algıladıklarını bulmuştur. Bizim çalışmamızda da bireysel sporcuların algıladıkları aktif katılım arttıkça ilişki engellenmesinin arttığı bulunmuştur. Hellstad'ın (1987) çalışmasında ılımlı katılımın spor kariyerini kolaylaştırdığını, oysa az ilgili ve aşırı ilgili ebeveynlerin yıkıcı bir rol oynayabileceğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte ebeveynlerin aşırı katılımının çocuk sporcularda spordan alınan zevki azalttığı bulunmuştur (McCarthy ve Jones, 2007). Fakat, bazı çalışmalar bu çalışmaların tersini desteklemiştir (Hellstedt, 1990; Wuerth ve ark., 2004).

Lee ve MacLean (2006) aktif katılımı, ebeveynlerinin spor deneyimlerine aktif olarak dahil olduğunu düşünen çocuklara atıfta bulunarak, genç sporcularda olumlu tepki ve memnuniyete neden olan bir ebeveyn davranışı olarak tanımlamışlardır. Fakat bizim çalışmamızda adolesan sporcuların algıladığı aktif katılım daha çok temel psikolojik

ihtiyaçları engelleyen olumsuzluğa neden olan bir ebeveyn katılımı olarak algılamışlardır. Çalışmamızda bulunan bireysel sporcular için aktif katılımın ilişkiyi engellemesini arttırması Hellstad (1987), McCarthy ve Jones (2007) araştırmalarının da belirttiği ebeveynlerin yıkıcı bir rol oynayabileceği sonucuyla paralellik göstermektedir.

Hellstedt (1987), yaptığı araştırmada, ebeveyn, çocuk ve koç ilişkilerine dikkat çekmiştir. Genç sporcuların gelişimini engelleyebilecek birkaç işlevsiz kalıp belirlemiştir. Koçlar için en sık görülen sorunların aktif katılım gösteren ebeveynlerin oluşturduğu sonucuna varmıştır. Sorunlu ebeveyn davranışlarını; antrenmana sık sık katılma, istenmeyen antrenörlüğe yatkınlık, sporcuları daha fazla çaba göstermeye teşvik etme ve kazanma konusunda sporcuları aşırı endişelendirme; dahası, genellikle çocuklarından gerçekçi olmayan beklentiler geliştirme ve onların yeteneklerini abartmaları olarak tanımlamıştır. Hellstedt'in tanımladığı davranışları bireysel sporcular takım sporcularına göre daha yoğun bir şekilde algılıyor olabilirler. Özellikle çabaya ve kazanma yapılan atıflara bireysel sporcular doğrudan maruz kalırken takım sporcularının dolaylı olarak maruz kalması muhtemeldir. Takım sporlarında kazanmak bir kişinin sorumluluğunda değilken bireysel sporlarda sporcu bu sorumluluğun tamamını kendi omuzlarında hissedebilir.

Yapılan araştırmalardaki farklılıklar sebebiyle ebeveynlerin çocuklarının spor bağlamındaki deneyimlerinin daha iyi olabilmesi için katılımlarının düzeyi ve tarzı konusunda farkında olmaları gerektiğini bildiren araştırmalar bulunmaktadır. (Anderson ve ark., 2003; Wilson ve ark.,2007). Araştırmamızın sonucu ve literatürdeki diğer çalışmaların sonuçlarının farklılığı sebebiyle ailelerin aktif katılımlarının düzeylerinin belirlenmesinin, aynı zamanda ailenin aktif katılımın sporcuların psikolojik ihtiyaçlarının tatmini ve engellenmesini nasıl etkileyebileceği hakkında ailelerin bilinçlendirilmesinin büyük bir önem taşıdığı anlaşılmaktadır.

7.5. SONUÇ VE ÖNERİLER

7.5.1. Sonuçlar

Bu çalışma kapsamında ayrıca adolesan sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlar ile ebeveyn katılım algıları arasındaki ilişkide spor türünün düzenleyici rolünün incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Takdir ve anlayış ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Hem bireysel hem de takım sporcularının algıladıkları takdir ve anlayış arttıkça bağımsızlık tatminleri de artmaktadır. Bireysel sporcularda bu etki takım sporcularına göre daha güçlüdür.
2. Takdir ve anlayış ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Hem bireysel hem de takım sporcularının algıladıkları takdir ve anlayış arttıkça yeterlilik tatminleri de artmaktadır. Bireysel sporcularda bu etki takım sporcularına göre daha güçlüdür.
3. Yönlendirici davranış ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış arttıkça bağımsızlık engellenmesi artmaktadır.
4. Yönlendirici davranış ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış arttıkça yeterlilik engellenmesi artmaktadır.
5. Yönlendirici davranış ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Takım sporcuların algıladıkları yönlendirici davranış arttıkça ilişki tatmini artmaktadır.
6. Yönlendirici davranış ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Ancak bireysel veya takım sporcuları arasında anlamlı bir farklılık bulgulanmamıştır.
7. Baskı ile bağımsızlık tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıkça bağımsızlık tatmini azalmaktadır.

8. Baskı ile bağımsızlık engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıkça bağımsızlık engellenmesi artmaktadır.
9. Baskı ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıkça yeterlilik tatmini azalmaktadır.
10. Baskı ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıkça yeterlilik engellenmesi artmaktadır.
11. Baskı ile ilişki tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıkça ilişki tatmini azalmaktadır.
12. Baskı ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları baskı arttıkça ilişki engellenmesi artmaktadır.
13. Aktif katılım ile yeterlilik tatmini arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Ancak bireysel veya takım sporcuları arasında anlamlı bir farklılık bulgulamamıştır.
14. Aktif katılım ile yeterlilik engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Ancak bireysel veya takım sporcuları arasında anlamlı bir farklılık bulgulamamıştır.
15. Aktif katılım ile ilişki engellenmesi arasındaki ilişkide spor türü düzenleyici etkiye sahiptir. Bireysel sporcuların algıladıkları aktif katılım arttıkça ilişki engellenmesi artmaktadır.

7.5.2. Öneriler

Bu bölümde çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak araştırma ve uygulamaya yönelik öneriler iki başlık altında verilmiştir.

7.5.2.1. Araştırmaya yönelik öneriler

1. Sporcunun ebeveyn katılımı algısı çeşitli değişkenlere göre incelendiği çalışmalar sınırlıdır. Sporcunun ebeveyn katılımı algısı ile temel psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkiye dair daha fazla katılımcı ile farklı ülkelerde çalışmalar yürütülebilir. Kültürel farklılıklar incelenebilir.
2. Ebeveyn katılımında ve temel psikolojik ihtiyaçlar cinsiyet, spor branşı, spor deneyimi, milli sporcu olup olmama gibi değişkenlere göre ele alındığı çalışmalar çoğaltılarak alan yazına katkı sağlanabilir.

7.5.2.2. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmaması sporcuların hem spor hayatlarını hem de özel hayatlarını olumsuz etkileyebilecek psikolojik bir faktördür. Psiko-eğitim programları uygulanarak sporcuların ebeveynlerine ve antrenörlerine bu konuda farkındalık oluşturmak ve değiştirmelerine katkı sağlamak önemlidir.
2. Sporcuların ve sporcularla çalışan uzmanların bu konuda farkındalık kazanması olumsuz durumların ortaya çıkmasının önlenmesi açısından önemlidir. Çalışmanın bulguları ile literatürdeki diğer çalışmaları temel alarak konu hakkında bir broşür hazırlanması ve spor ortamlarında bulunan kişilerle sonuçlar paylaşılması sporcunun yüksek yararına olabilir.

8. KAYNAKLAR

Adie, J. W., Duda, J. L., & Ntoumanis, N. (2008). Autonomy support, basic need satisfaction and the optimal functioning of adult male and female sport participants: A test of basic needs theory. *Motivation and Emotion*, 32(3), 189–199. <https://doi.org/10.1007/s11031-008-9095-z>

Amado, D., Sánchez-Oliva, D., González-Ponce, I., Pulido-González, J. J., & Sánchez-Miguel, P. A. (2015). Incidence of Parental Support and Pressure on Their Children's Motivational Processes towards Sport Practice Regarding Gender. *PloS one*, 10(6), e0128015. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0128015>

Amorose, A. J., Anderson-Butcher, D., Newman, T. J., Fraina, M., & Iachini, A. (2016). High school athletes' self-determined motivation: The independent and interactive effects of coach, father, and mother autonomy support. *Psychology of Sport and Exercise*, 26, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.05.005>

Andersen, S., Chen, S., & Carter, C.V. (2000). Fundamental Human Needs: Making Social Cognition Relevant. *Psychological Inquiry*, 11, 269-275.

Anderson, J. C., Funk, J. B., Elliott, R., & Smith, P. H. (2003). Parental support and pressure and children's extracurricular activities: relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 24(2), 241–257. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(03\)00046-7](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(03)00046-7)

Baard, P. P., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2004). Intrinsic Need Satisfaction: A Motivational Basis of Performance and Well-Being in Two Work Settings. *Journal of Applied Social Psychology*, 34(10), 2045–2068. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2004.tb02690.x>

Baker, J., Yardley, J., & Côté, J. (2003). Coach Behaviors and Athlete Satisfaction in Team and Individual Sports. *International Journal of Sport Psychology*, 34(3), 226–239.

Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.51.6.1173>

Bartholomew, K. J., Ntoumanis, N., Ryan, R. M., Bosch, J. A., & Thøgersen-Ntoumani, C. (2011). Self-determination theory and diminished functioning: the role of interpersonal control and psychological need thwarting. *Personality & social psychology bulletin*, 37(11), 1459–1473. <https://doi.org/10.1177/0146167211413125>

Bartholomew, K. J., Ntoumanis, N., & Thøgersen-Ntoumani, C. (2010). The controlling interpersonal style in a coaching context: development and initial validation of a psychometric scale. *Journal of sport & exercise psychology*, 32(2), 193–216. <https://doi.org/10.1123/jsep.32.2.193>

Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological bulletin*, 117(3), 497–529.

Bhalla, J. A., & Weiss, M. R. (2010). A cross-cultural perspective of parental influence on female adolescents' achievement beliefs and behaviors in sport and school domains. *Research quarterly for exercise and sport*, 81(4), 494–505. <https://doi.org/10.1080/02701367.2010.10599711>

Bhavsar, N., Bartholomew, K. J., Quested, E., Gucciardi, D. F., Thøgersen-Ntoumani, C., Reeve, J., Sarrazin, P., & Ntoumanis, N. (2020). Measuring psychological need states in sport: Theoretical considerations and a new measure. *Psychology of Sport and Exercise*, 47, [101617]. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101617>

Boiché, J., Guillet, E., Bois, J. E., & Sarrazin, P. G. (2011). Antecedents, accuracy and consequences of parents' behaviours. A cross sectional study based on Eccles expectancy value model. *International Journal of Sport Psychology*, 42, 368–389.

Bonavolontà, V., Cataldi, S., Latino, F., Carvutto, R., De Candia, M., Mastrorilli, G., Messina, G., Patti, A., & Fischetti, F. (2021). The Role of Parental Involvement in Youth Sport Experience: Perceived and Desired Behavior by Male Soccer Players. *International journal of environmental research and public health*, 18(16), 8698. <https://doi.org/10.3390/ijerph18168698>

Bredemeier, B.J., & Shields, D.L. (1986). Moral growth among athletes and nonathletes: a comparative analysis. *The Journal of genetic psychology*, 147 1, 7-18 .

Brustad RJ, Babkes ML, Smith AL. Youth in sport: Psychological considerations. In R. N. Singler, H. A. Hausenblas & C. M. Janelle (Eds.), *Handbook of Sport Psychology*. New York: John Wiley & Sons, Inc; 2004.

Bülbül, A. & Akyol, G. (2021). Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ): Türkçe Uyarlaması, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması . *Spor Bilimleri Dergisi* , 31 (4) , 163-173 . DOI: 10.17644/sbd.782132

Camiré, M., Trudel, P., & Forneris, T. (2009). Parents' perspectives on the practice of high school sport in a Canadian context. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1, 239–257. doi:10.1080/ 19398440903192324

Camiré, Martin, Trudel, Pierre and Forneris, Tanya(2009)'Parents' perspectives on the practice of high school sport in a Canadian context',*Qualitative Research in Sport and Exercise*,1:3,239 — 257. DOI: 10.1080/19398440903192324

Cratty, B. J. (1973). *Psychology in contemporary sport: guide-lines for coaches and athletes*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall.

Coakley, J. (2006). The good father: Parental expectations and youth sports. *Leisure Studies*, 25(2), 153-163. doi: 10.1080/02614360500467735

Costa, S., Sireno, S., Larcán, R., & Cuzzocrea, F. (2019). The six dimensions of parenting and adolescent psychological adjustment: The mediating role of psychological needs. *Scandinavian journal of psychology*, 60(2), 128–137. <https://doi.org/10.1111/sjop.12507>

Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The Sport Psychologist*, 13(4), 395–417.

Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press. <http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1987). The support of autonomy and the control of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(6), 1024–1037. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.53.6.1024>

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: integration in personality. In: R. Dienstbier (Ed.), *Nebraska symposium on motivation: Vol. 38. Perspectives on motivation* (pp 237-288). Lincoln, NE: University of Nebraska Press.

Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The self-determination perspective. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 325–346. https://doi.org/10.1207/s15326985ep2603&4_6

Deci, E. L. (1992). The relation of interest to the motivation of behavior: A self-determination theory perspective. In K. A. Renninger, S. Hidi, & A. Krapp (Eds.), *The role of interest in learning and development* (pp. 43–70). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagné, M., Leone, D. R., Usunov, J., & Kornazheva, B. P. (2001). Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former Eastern bloc country: A cross-cultural study of self-determination. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(8), 930–942. <https://doi.org/10.1177/0146167201278002>

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.). (2002). *Handbook of self-determination research*. University of Rochester Press.

Deci, E. L., & Vansteenkiste, M. (2004). Self-determination theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology. *Ricerche di Psicologia*, 27(1), 23–40.

Dorsch, T. E., Smith, A. L., & McDonough, M. H. (2009). Parents' perceptions of child-to-parent socialization in organized youth sport. *Journal of sport & exercise psychology*, 31(4), 444–468. <https://doi.org/10.1123/jsep.31.4.444>

Dorsch, T. E., Smith, A. L., Wilson, S. R., & McDonough, M. H. (2015). Parent goals and verbal sideline behavior in organized youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(1), 19–35. <https://doi.org/10.1037/spy0000025>

Duyan, M. (2014). Sporcuların psikolojik yardım arama tutumları, psikolojik ihtiyaçları ve psikolojik uyumlarının spor dallarına göre karşılaştırılması (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Dysvik, A., Kuvaas, B., & Gagné, M. (2013). An investigation of the unique, synergistic and balanced relationships between basic psychological needs and intrinsic motivation. *Journal of Applied Social Psychology*, 43(5), 1050–1064. <https://doi.org/10.1111/jasp.12068>

Evelyn Felber Charbonneau & Martin Camiré (2020). Parental involvement in sport and the satisfaction of basic psychological needs: Perspectives from parent–child dyads, *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18:5, 655-671, DOI: 10.1080/1612197X.2019.1570533.

Frazier, P. A., Tix, A. P. ve Baron, K. E. (2004). Testing moderator and mediator effects in counselling psychology. *Journal of Counselling Psychology*, 51, 115-134.

Fraser-Thomas, J., Côté, J., & Deakin, J. (2005). Youth sport programs: an avenue to foster positive youth development. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 10, 19e40. <https://dx.doi.org/10.1080/1740898042000334890>.

Fraser-Thomas, J. L., & Côté, J. (2009). Understanding adolescents' positive and negative developmental experiences in sport. *Sport Psychologist*, 23, 3–23. doi: 10.1123/tsp.23.1.3

Fredricks, J. A. & Eccles, J. S. (2004). Parental influences on youth involvement in sports (pp. 145–164). In M. Weiss (Ed.), *Developmental Sport and Exercise Psychology: A Lifespan Perspective* Morgantown, WV: Fitness Information Technology.

Gagné, M., Ryan, R.M., & Bargmann, K. (2003). Autonomy support and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 372–390.

Gagne, M., & Blanchard, C. (2007). Self-determination theory and well-being in athletes. In M.S. Hagger & N.L.D. Chatzisarantis (Eds.), *Intrinsic motivation and self-determination in exercise and sport* (pp. 243–254). Champaign, IL: Human Kinetics.

George D, Mallery P. IBM SPSS Statistics 23 Step by Step. 13th ed. Roudledge, New York; 2016.

Giannitsopoulou, E., Kosmidou, E., & Zisi, V. (2010). Examination of parental involvement in Greek female athletes. *Journal of Human Sport and Exercise*, 5(2), 176–187. <https://doi.org/10.4100/jhse.2010.52.07>

Gilbert Sax (1971). *Psychology and the Superior Athlete* by Miroslav Vanek and Bryant J. Cratty. Toronto, Ontario: Collier-Macmillan Canada, Ltd., 1970. 212 pp. \$6.95., *The Educational Forum*, 35:4, 555-556, DOI: 10.1080/00131727109340582

Gould, D., Lauer, L., Rolo, C., Jannes, C., & Pennisi, N. (2008). The role of parents in tennis success: Focus group interviews with junior coaches. *The Sport Psychologist*, 22(1), 18–37. <https://doi.org/10.1123/tsp.22.1.18>

Gribble, P. A., Cowen, E. L., Wyman, P. A., Work, W. C., Wannon, M., & Raoof, A. (1993). Parent and child views of parent-child relationship qualities and resilient outcomes among urban children. *Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines*, 34(4), 507–519. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1993.tb01032.x>

Grolnick, W. S., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (1991). Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents. *Journal of Educational Psychology*, 38, 508-517.

Grolnick, W. S., Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1997). Internalization within the family: The self-determination theory perspective. In J. E. Grusec & L. Kuczynski (Eds.), *Parenting and children's internalization of values: A handbook of contemporary theory* (135-161). New York: Wiley.

Gürbüz, S. & Bekmezci, M. (2012). İnsan kaynakları yönetimi uygulamalarının bilgi işçilerinin işten ayrılma niyetine etkisinde duygusal bağlılığın aracılık ve düzenleyicilik rolü . *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi* , 41 (2) , 189-213 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuisletme/issue/9255/115789>

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. (5.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.292.

Hancı, S. (2017). Bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan sporcuların çeşitli değişkenlere göre yalnızlık düzeylerinin incelenmesi (Master's thesis, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü). Kütahya.

Hagger MS, Chatzisarantis NL, Harris J. From psychological need satisfaction to intentional behavior: testing a motivational sequence in two behavioral contexts. *Pers Soc*

Psychol Bull. 2006 Feb;32(2):131-48.

Hanrahan, S. J., & Cerin, E. (2009). Gender, level of participation, and type of sport: Differences in achievement goal orientation and attributional style. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 12, 508–512.

Hanrahan, S. J., & Biddle, S. H. (2002). Measurement of achievement orientations: Psychometric measures, gender, and sport differences. *European Journal of Sport Science*, 2(5), 1–12

Hansen, D. M., Larson, R. W., & Dworkin, J. B. (2003). What adolescents learn in organized youth activities: A survey of self-reported developmental experiences. *Journal of Research on Adolescence*, 13, 25–55. doi: 10.1111/1532-7795.1301006

Harwood, C. G., & Knight, C. J. (2015). Parenting in youth sport: A position paper on parenting expertise. *Psychology of Sport and Exercise*, 16, 24–35. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.03.001>.

Hayes, A. F. (2018). Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach (Methodology in the Social Sciences) (2nd ed.). New York, NY: The Guilford Press.

Hellstedt, J. C. (1987). The coach parent athlete relationship. *Sport Psychologist*, 1, 151–160. doi: 10.1123/tsp.1.2.151

Hellstedt, J. C. (1990). Early adolescent perceptions of parental pressure in the sport environment. *Journal of sport behavior*, 13(3), 135.

Hemery, D. (1986). *Sporting Excellence: A study of sport's highest achievers*. London, Willow.

Hodge, K., Lonsdale, C., & Jackson, S. A. (2009). Athlete Engagement in Elite Sport: An Exploratory Investigation of Antecedents and Consequences. *The Sport Psychologist*, 23, 186-202. <https://doi.org/10.1123/tsp.23.2.186>

Holt, N., & Knight, C. (2014). *Parenting in Youth Sport: From Research to Practice* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203798553>

Holt, N. L., Tamminen, K. A., Tink, L. N., & Black, D. E. (2009). An interpretive analysis of life skills associated with sport participation. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1, 160–175. doi: 10.1080/19398440902909017

Jõesaar H, Hein V, Hagger MS. Youth athletes' perception of autonomy support from the coach, peer motivational climate and intrinsic motivation in sport setting: One-year effects. *Psychol Sport Exerc.* 2012; 13: 257–262.

Johnston, J.P., Harwood, C.G., & Minniti, A.M. (2013). Positive Youth Development in Swimming: Clarification and Consensus of Key Psychosocial Assets. *Journal of Applied Sport Psychology*, 25, 392 - 411.

Joussemet, M., Landry, R., & Koestner, R. (2008). A self-determination theory perspective on parenting. *Canadian Psychology / Psychologie canadienne*, 49(3), 194–200. <https://doi.org/10.1037/a0012754>

Jellinek, M.S., & Durant, S. (2004). Parents and sports: too much of a good thing? *Contemporary pediatrics*, 21, 17-20.

Kanters, M. A., Bocarro, J., & Casper, J. (2008). Supported or pressured? An examination of agreement among parents and children on parent's role in youth sports. *Journal of Sport Behavior*, 31(1), 64-80.

Karasar, N. (1998). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.

Keegan, R., Spray, C., Harwood, C., & Lavalley, D. (2010). The motivational atmosphere in youth sport: Coach, parent, and peer influences on motivation in specializing sport participants. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(1), 87-105. doi: 10.1080/10413200903421267

Knight, C. J., & Holt, N. L. (2013). Strategies used and assistance required to facilitate children's involvement in tennis: Parents' perspective. *Sport Psychologist*, 27, 281–291. doi:10.1123/tsp.27.3.281

Knight, C. J., Neely, K. C., & Holt, N. L. (2011). Parental behaviors in team sports: How do female athletes want parents to behave? *Journal of Applied Sport Psychology*, 23, 76–92. doi:10.1080/10413200.2010. 525589

Kocayörük, Ercan, Öz-Belirleme Kuramı Açısından Ergenlerin Anne Baba Algısı ile Duyuşsal İyi Oluşları Arasındaki İlişki, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Ankara, 37, 2012, 24-37, .

Kowal, J., & Fortier, M. S. (1999). Motivational determinants of flow: Contributions from self-determination theory. *The Journal of Social Psychology*, 139(3), 355–368. <https://doi.org/10.1080/00224549909598391>

Lagacé-Séguin, D. G., & Case, E. (2010). Extracurricular activity and parental involvement predict positive outcomes in elementary school children. *Early Child Development and Care*, 180(4), 453-462. doi: 10.1080/03004430802040948

La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-Person Variation in Security of Attachment: A Self-Determination Theory Perspective on Attachment, Need Fulfillment, and Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 367-384.

Lauer, L., Gould, D., Roman, N., & Pierce, M. (2010). Parental behaviors that affect junior tennis player development. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(6), 487–496. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2010.06.008>

LaVoi, N. M., & Stellino, M. B. (2008). The relation between perceived parent-created sport climate and competitive male youth hockey players' good and poor sport behaviors. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 142(5), 471–495.

Lee, M. & Maclean, S. (1997). Sources of parental pressure among age group swimmers. *European Journal of Physical Education*, 2, 167-177.

Leff, S.S., Hoyle, R.H. Young athletes' perceptions of parental support and pressure. *J Youth Adolescence* 24, 187–203 (1995). <https://doi.org/10.1007/BF01537149>

Liga F, Ingoglia S, Cuzzocrea F, Inguglia C, Costa S, Lo Coco A, Larcian R. The Basic Psychological Need Satisfaction and Frustration Scale: Construct and Predictive Validity in the Italian Context. *J Pers Assess.* 2020 Jan-Feb;102(1):102-112. doi: 10.1080/00223891.2018.1504053. Epub 2018 Oct 2. PMID: 30277410.

Martens, M. P., Watson, J. C., II, & Beck, N. C. (2006). Sporttype differences in alcohol use among intercollegiate athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18, 136150.

Mazer, Christina (2012). "Parental Involvement in Youth Sports: An Examination of Team Greenville. *All Theses*. 1468.

McGrath, J.E. & Altman I.M. (1970). Major methodological issues. In J.E. McGrath (Ed.) *Social and Psychological Factors in Stress*. New York, Holt, Rinehart and Winston, pp 19-49.

Niemiec, C. P., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2009). The path taken: Consequences of attaining intrinsic and extrinsic aspirations in post-college life. *Journal of Research in Personality*, 43, 291-306.

Nishimura, T., and Suzuki, T. (2016). Basic psychological need satisfaction and frustration in Japan: controlling for the big five personality traits. *Jap. Psychol. Res.* 58, 320–331. doi: 10.1111/jpr.12131

Omli, J., & Wiese-Bjornstal, D. M. (2011). Kids speak: preferred parental behavior at youth sport events. *Research quarterly for exercise and sport*, 82(4), 702–711. <https://doi.org/10.1080/02701367.2011.10599807>

O'Rourke, D. J., Smith, R. E., Smoll, F. L., & Cumming, S. P. (2011). Trait anxiety in young athletes as a function of parental pressure and motivational climate: Is parental pressure always harmful? *Journal of Applied Sport Psychology*, 23(4), 398–412. <https://doi.org/10.1080/10413200.2011.552089>

Özbekçi F. Farklı Spor dallarında Yaşanan Müsabaka Stres Düzeylerinin Araştırılması, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1989; ss 74.

Özgör, N., Özdemir E., İbanoğlu E., Koruç Z. ve Aşçı F.H. Parental Involvement in Sports Questionnaire” (PISQ): Reliability and Validity study on Turkish Adolescent Athletes, 2018.

Reeve, J., & Jang, H. (2006). What teachers say and do to support students' autonomy during a learning activity. *Journal of Educational Psychology*, 98(1), 209–218. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.98.1.209>

Reis, H. T., Sheldon, K. M., Gable, S. L., Roscoe, J., & Ryan, R. M. (2000). Daily well-being: The role of autonomy, competence, and relatedness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(4), 419–435. <https://doi.org/10.1177/0146167200266002>

Power, T. G., & Woolger, C. (1994). Parenting practices and age-group swimming: a correlational study. *Research quarterly for exercise and sport*, 65(1), 59–66. <https://doi.org/10.1080/02701367.1994.10762208>

Rodrigues, F., Hair, J. F., Jr., Neiva, H. P., Teixeira, D. S., Cid, L., & Monteiro, D. (2019). The Basic Psychological Need Satisfaction and Frustration Scale in Exercise (BPNSFS-E): Validity, reliability, and gender invariance in Portuguese exercisers. *Perceptual and Motor Skills*, 126(5), 949–972. <https://doi.org/10.1177/0031512519863188>

Ryan, R. M. (1995). Psychological needs and the facilitation of integrative processes. *Journal of Personality*, 63(3), 397–427. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1995.tb00501.x>

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>

Ryan, R., & Deci, E. (2000). The darker and brighter sides of human existence: Basic psychological needs as a unifying concept. *Psychological Inquiry*, 11, 319–338. [doi:10.1207/S15327965PLI1104_03](https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_03)

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2002). Overview of self-determination theory: An organismic-dialectical perspective. In E. L. Deci & R. M. Ryan (Eds.), *Handbook of self-determination research* (pp. 3–33). University of Rochester Press.

Ryan, R. M., La Guardia, J. G., Solky-Butzel, J., Chirkov, V., & Kim, Y. (2005). On the interpersonal regulation of emotions: Emotional reliance across gender, relationships, and cultures. *Personal Relationships*, 12(1), 145–163. <https://doi.org/10.1111/j.1350-4126.2005.00106.x>

Ryan, R. M., Deci, E. L., Grolnick, W. S., & La Guardia, J. G. (2006). The significance of autonomy and autonomy support in psychological development and psychopathology. In D. Cicchetti & D. J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology: Theory and method* (pp. 795–849). John Wiley & Sons, Inc.

Ryan, R.M., Patrick, H., Deci, E.L., & Williams, G.C. (2008). Facilitating health behaviour change and its maintenance: Interventions based on Self-Determination Theory. *European Psychologist*, 10, 2.

Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2017). Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness. New-York, NY: Guilford Publications.

Rudd, A., & Stoll, S.K. (2004). What type of character do athletes possess? An empirical examination of college athletes versus college non athletes with the RSBH value judgment inventory. *The sport journal*, 7.

Sánchez-Miguel, P. A., Leo, F. M., Sánchez-Oliva, D., Amado, D., & García-Calvo, T. (2013). The Importance of Parents' Behavior in their Children's Enjoyment and Amotivation in Sports. *Journal of human kinetics*, 36, 169–177. <https://doi.org/10.2478/hukin-2013-0017>.

Scanlan, T. K., & Lewthwaite, R. (1986). Social psychological aspects of competition for male youth sport participants: IV. Predictors of enjoyment. *Journal of Sport Psychology*, 8(1), 25–35.

Sheldon, K. M., Ryan, R., & Reis, H. T. (1996). What makes for a good day? Competence and autonomy in the day and in the person. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(12), 1270-1279.

Sheldon, K. M., & Bettencourt, B. A. (2002). Psychological need-satisfaction and subjective well-being within social groups. *British Journal of Social Psychology*, 41(1), 25–38.

Sheldon, K. M., & Krieger, L. S. (2007). Understanding the negative effects of legal education on law students: A longitudinal test of self-determination theory. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(6), 883–897.

Spaeth, M., Weichold, K., & Silbereisen, R. K. (2015). The development of leisure boredom in early adolescence: Predictors and longitudinal associations with delinquency and depression. *Developmental Psychology*, 51(10), 1380–1394. <https://doi.org/10.1037/a0039480>

Sparks, C., Lonsdale, C., Dimmock, J., & Jackson, B. (2017). An intervention to improve teachers' interpersonally involving instructional practices in high school physical education: Implications for student relatedness support and in-class experiences. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 39(2), 120–133. <https://doi.org/10.1123/jsep.2016-0198>

Stein, G. L., Raedeke, T. D., & Glenn, S. D. (1999). Children's perceptions of parent sport involvement: It's not how much, but to what degree that's important. *Journal of Sport Behavior*, 22(4), 591–601.

Ntoumanis, N., Edmunds, J., & Duda, J. L. (2009). Understanding the coping process from a self-determination theory perspective. *British Journal of Health Psychology*, 14(2), 249–260.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.) Boston, MA: Allyn & Bacon/Pearson Education.

Tessier, D., Sarrazin, P., & Ntoumanis, N. (2010). The effect of an intervention to improve newly qualified teachers' interpersonal style, students motivation and psychological need satisfaction in sport-based physical education. *Contemporary Educational Psychology*, 35(4), 242–253. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2010.05.005>

Toftegaard Stockel, J. J., Nielsen, G. A., Ibsen, B. B., & Andersen, L. B. (2011). Parental, socio and cultural factors associated with adolescents' sports participation in four Danish municipalities. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 21(4), 606-611. doi: 10.1111/j.1600-0838.2010.01093.

Valle, M. D., Matos, L., Díaz, A., Pérez, M. V., and Vergara, J. (2018). Propiedades psicométricas Escala Satisfacción y Frustración Necesidades Psicológicas (ESFNPB) en Universitarios Chilenos. *Propósitos Representaciones* 6, 327–350.

Vallerand, R.J., Deshaies, P., & Cuerrier, J.P. (1997). On the effects of the social context on behavioural intentions of sportsmanship. *International Journal of Sport Psychology*, 28, 126-140.

Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Koestner, R. (2008). Reflections on self-determination theory. *Canadian Psychology / Psychologie canadienne*, 49(3), 257–262. <https://doi.org/10.1037/a0012804>

Vansteenkiste, M., & Ryan, R.M. (2013). On Psychological Growth and Vulnerability: Basic Psychological Need Satisfaction and Need Frustration as a Unifying Principle. *Journal of Psychotherapy Integration*, 23, 263-280.

Vlachopoulos, S. P., & Michailidou, S. (2006). Development and Initial Validation of a Measure of Autonomy, Competence, and Relatedness in Exercise: The Basic Psychological Needs in Exercise Scale. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 10(3), 179–201. https://doi.org/10.1207/s15327841mpee1003_4

Yesu, L., & Harwood, E. A. (2015). The effect of parental involvement, support, and pressure on athletic participation. *InSight: Rivier Academic Journal*, 11(1).

Yıldırım S. (2011). *Lisanslı Olarak Takım Sporü Ve Bireysel Spor Yapan İle Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisan tezi. Bolu. S.127

Yoo, J. (2001). Coping profile of Korean competitive athletes. *International Journal of SportPsychology*, 32, 290-303.

Wheeler, S. (2012). The significance of family culture for sports participation. *International Review for the Sociology of Sport*, 47(2), 235-252. doi: 10.1177/1012690211403196

Wilson, K. S., Spink, K. S., & Whittaker, C. (2007). Parental response to lapses in child's physical activity: to control or not to control. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29, S217.

Wolfenden, L. E., & Holt, N. L. (2005). Talent Development in Elite Junior Tennis: Perceptions of Players, Parents, and Coaches. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(2), 108–126. <https://doi.org/10.1080/10413200590932416>

Woolger, C., & Power, T. G. (2000). Parenting and children's intrinsic motivation in age group swimming. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21, 595 – 607. Retrieved from <http://www.elsevier.com/locate/jappdp>

Wuerth, S., Lee, M. J., & Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(1), 21–33.

10. BİLİMSEL FAALİYETLER

Arığ, B. & Erkut, O. Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları İle Ailenin Spora Dahiliyet Algıları Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolü. 20.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 28 Kasım- 1 Aralık 2022, Antalya, Türkiye. *(Poster Sunum)*

EK 1 – Bilgilendirme Formu (SPORCU)

Sevgili Sporcular,

Büşra Arığ tarafından Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Egzersiz ve Spor Psikolojisi Yüksek Lisans Programı kapsamında yürütölen bu araştırmada ailenin spora dahiliyetinin sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları üzerine etkisi incelenecektir. Araştırma için Marmara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmamız gönüllölük esasına dayanır. Çalışmaya katılma veya katıldıktan sonra cayma hakkınız olduğunu unutmayınız. Araştırma doğrultusunda kimlik bilgileriniz gizli tutulacak ve verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırmacı tarafından, yalnız araştırma amacına yönelik kullanılacaktır. Araştırmamız bir defa yapılacak olup toplam 15 dakika sürecektir. Araştırma ile ilgili her türlü soruyu aşığıda kimliği ve iletişim bilgileri bulunan araştırmacıya sorabilirsiniz. Belirtilen çalışmaya katılım sporcu ve velisinin bilgisi ve onayı ile olmaktadır. Araştırmaya verdiğiniz destekleriniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Büşra Arığ

EK 2- Bilgilendirme Formu (EBEVEYN)

Sevgili Ebeveynler,

Büşra Arığ tarafından Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Egzersiz ve Spor Psikolojisi Yüksek Lisans Programı kapsamında yürütölen bu araştırmada ailenin spora dahiliyetinin sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları üzerine etkisi incelenecektir. Araştırma için Marmara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmamız gönüllölük esasına dayanır. Çalışmaya çocuğunuzun katılma veya katıldıktan sonra cayma hakkı olduğunu unutmayınız. Araştırma doğrultusunda kimlik bilgileriniz gizli tutulacak ve verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırmacı tarafından, yalnız araştırma amacına yönelik kullanılacaktır. Araştırmamız bir defa yapılacak olup toplam 15 dakika sürecektir. Araştırma ile ilgili her türlü soruyu aşığıda kimliği ve iletişim bilgileri bulunan araştırmacıya sorabilirsiniz. Belirtilen çalışmaya katılım sporcu ve velisinin bilgisi ve onayı ile olmaktadır. Araştırmaya verdiğiniz destekleriniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Büşra Arığ

EK 3- Sporcu Onam Formu

Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Ailenin Spora Dahiliyet Algıları
Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacını anladım. Araştırma hakkında sorularımı sordum ve araştırmacılar tarafından sorularıma yanıt aldım. Bu koşullar altında, araştırma doğrultusunda kendi isteğim ile çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

Sporcunun imzası :

Görüşme Tanığı imzası:

Büşra Arığ

EK 4- Veli Onam Formu

Adolesan Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Ailenin Spora Dahiliyet Algıları
Arasındaki İlişkide Spor Türünün Düzenleyici Rolü

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacını anladım. Araştırma hakkında sorularımı sordum ve araştırmacılar tarafından sorularıma yanıt aldım. Bu koşullar altında, araştırma doğrultusunda çocuğumun çalışmaya katılmasını velisi olarak kabul ediyorum.

Velinin imzası :

Büşra Arığ

EK5- Kişisel Bilgi Formu (SPORCU)

Değerli Sporcular,

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Egzersiz ve Spor Psikolojisi Yüksek Lisans Programında yürüttüğüm tez çalışması kapsamında yapılmaktadır.

Çalışmada sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları ile ailenin spora dahiliyet algıları arasındaki ilişki incelenmektedir. Bu kapsamda size çeşitli sorular yöneltilecektir. Bu soruların doğru veya yanlış cevabı bulunmamaktadır. Bu formda sizden bazı kişisel bilgileriniz istenilecektir. Formda isim yazmanıza gerek yoktur. İstenilen bilgileri içtenlikle cevaplamanız, araştırmanın sağlıklı sonuç vermesi açısından oldukça önemlidir.

Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğiniz ve zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Marmara Üniversitesi

Büşra Arıç

YAŞINIZ	
CİNSİYETİNİZ	☐ Kız ☐ Erkek
SPOR TÜRÜNÜZ	☐ Bireysel Spor ☐ Takım Sportu
SPOR BRANŞINIZ	
KAÇ YILDIR BU SPORA BRANŞIYLA UĞRAŞTIĞINIZI BELİRTİNİZ	☐ 1-5 Yıl ☐ 6-10 Yıl
MİLLİ SPORCU MUSUNUZ?	☐ Evet ☐ Hayır
SPORA BAŞLAMINIZDA EN ÇOK KİM ETKİLİ OLMUŞTUR BELİRTİNİZ	☐ Ailem ☐ Arkadaşlarım ☐ Öğretmenim ☐ Diğer

EK 6 - Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ):

Lütfen aşağıda ifade edilen yargı seçeneklerine katılım düzeylerinden sizin için en uygun olan seçeneği, altındaki kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Eğitim aldığım ölçüde karar vermede özgür hissedirim.					
2	Bir şeylerin nasıl yapılacağına dair söyleyeceklerim vardır.					
3	Antrenman yapma kararları konusunda özgürüm.					
4	Kendi hayallarımın peşinden giderim.					
5	Kendim olabileceğimi hissedirim.					
6	Başkaları ile benzer şekillerde davranma konusunda zorluk hissedirim.					
7	Antrenman kararlarına uymada zorlanmış hissedirim.					

EK 8 - Spora Aile Katılım Anketi

Bu ankette spor ortamına katılımınız ile ilgili ailenizin davranışlarını değerlendirmeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeleri **yaşama sıklığınıza** göre, her bir maddeyi 1 (hiçbir zaman)'den 5 (her zaman)'e doğru sıralanan ölçeğe göre değerlendiriniz. Her maddeyi SPOR YAŞANTINIZA EN FAZLA DAHİL OLAN **AİLE BİREYİNİZİ** düşünerek doldurunuz. Örneğin; Spor yaşantıma en fazla dahil olan ANNEM, **BABAM**, ANNEM ve **BABAM** veya **diğer (yazınız)**.....

	Asla	Cok Nadir	Bazen	Genellikle	Her Zaman
1. Annen/baban kötü geçen yarışmadan sonra neyi kötü yaptığına dair düşüncelerini belirtir mi?					
2. Annen/baban etkinliklerde (kulüp içi organizasyonlar, maçlar, yarışmalar) hakem, denetleyeci vb. olmak için gönüllü olur mu?					
3. Annen/baban antrenman yapabilmen ve yarışmalara katılabılmen için yemek saatlerini değiştirir mi?					
4. Annen/baban sporda yaşayabileceğin sorunlar ya da endişeler konusunda onlarla konuşman için seni cesaretlendirir mi?					
5. Annen/baban, gelişimin hakkında antrenörünle konuşur mu?					
6. Annen/baban yarışmalardan sonra gayretin için seni takdir eder mi?					